

OGŁOSZENIE

Wójt Gminy Wręczyca Wielka przeprowadza w dniach: od 16 do 29 maja 2014r. publiczne konsultacje projektu uchwały w sprawie **uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wręczyca Wielka na lata 2014 – 2022.**

Projekt uchwały stanowi załącznik do zarządzenia nr 66/2014 r. z 15 maja 2014r. Uwagi do projektu uchwały należy przekazywać w formularzu dołączonym do ogłoszenia, na adres poczty elektronicznej: ug@wreczyca-wielka.pl. Uwagi, które wpłyną po dniu 29.05.2014 r. nie będą rozpatrywane.

Henryk Krawczyk Wójt Gminy

KA.0050.66.2014

**Zarządzenie Nr 66/2014
Wójta Gminy Wręczyca Wielka
z dnia 15 maja 2014r.**

w sprawie: **przeprowadzenia konsultacji projektu uchwały w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wręczyca Wielka na lata 2014 – 2022.**

Na podstawie § 1 uchwały Rady Gminy Wręczyca Wielka Nr XIX/221/12 z dnia 30 listopada 2012r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami gminy Wręczyca Wielka opublikowanej w Dz. Urz. woj. Śląskiego w dniu 9 stycznia 2013 r. pod poz. 280 **zarządzam co następuje:**

§ 1.

Konsultacjom społecznym zostaje poddany projekt uchwały Rady Gminy Wręczyca Wielka w sprawie uchwalenia **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wręczyca Wielka na lata 2014 – 2022** stanowiący załącznik nr 1 do niniejszego zarządzenia.

§ 2.

Konsultacje zostaną przeprowadzone w dniach od 16 do 29 maja 2014r.

§ 3.

Formą konsultacji jest opublikowanie projektu na stronach Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Wręczyca Wielka, na stronie internetowej Urzędu Gminy Wręczyca Wielka, na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wręcycy Wielkiej oraz do wglądu w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wręcycy Wielkiej ul. Sienkiewicza 1 pok. 26 treści projektu uchwały, o którym mowa w § 1.

§ 4.

1. Konsultacje polegają na wniesieniu wniosków i uwag do treści projektu uchwały wymienionej w § 1.
2. Uprawnionymi do konsultacji są osoby stale zamieszkujące na terenie Gminy Wręczyca Wielka.

§ 5.

1. Opinie i uwagi wnoszone na piśmie należy składać do sekretariatu Urzędu Gminy Wręczyca Wielka pok. 1 lub przekazać drogą elektroniczną na adres ug@wreczyca-wielka.pl na formularzu stanowiącym załącznik nr 2 do niniejszego zarządzenia.

2. Opinie i uwagi złożone po upływie terminu zakończenia konsultacji nie będą rozpatrywane.

§ 6.

Wykonanie Zarządzenia powierza się Dyrektorowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wręczycy Wielkiej.

§ 7.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

**Załącznik Nr 1
do Zarządzenia 66/2014
Wójta Gminy Wręczyca Wielka
z dnia 15 maja 2014r.**

**Uchwała Nr/...../2014
Rady Gminy Wręczyca Wielka
z dnia.....2014 r.**

w sprawie przyjęcia do realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wręczyca Wielka na lata 2014 – 2022.

Działając na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t Dz.U. z 2013r poz.594 z późn. zm.) w związku z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r o pomocy społecznej (j.t Dz. U. z 2013 r poz. 182 z późn. zm.) Rada Gminy Wręczyca Wielka uchwała, co następuje :

§1

Przyjmuje się do realizacji na lata 2014 – 2022 Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wręczyca Wielka zgodnie z Załącznikiem Nr 1 do niniejszej uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia .

*Załącznik do Uchwały Nr
Rady Gminy Wręczyca Wielka
z dnia*

**Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Wręczyca Wielka
na lata 2014-2022**

WERSJA ROBOCZA

2014

SPIS TREŚCI

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	4
1. STRUKTURA STRATEGII.....	4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII.....	6
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA.....	18
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY.....	18
2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	18
3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT.....	20
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	21
5. SYTUACJA GOSPODARCZA.....	22
6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY.....	24
7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE.....	27
8. BEZDOMNOŚĆ.....	29
9. EDUKACJA.....	30
10. KULTURA.....	31
11. SPORT I REKREACJA.....	33
12. TURYSTYKA.....	34
13. SYTUACJA DZIECKA.....	37
14. OCHRONA ZDROWIA.....	41
15. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	45
16. POMOC SPOŁECZNA.....	46
17. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	59
18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	60
19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO.....	69
20. SEKTOR POZARZĄDOWY.....	77
21. ANALIZA SWOT.....	82
22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY.....	88
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	90
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	90
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	109
3. PROGRAMY I PROJEKTY.....	110
IV. UWAGI KOŃCOWE.....	111

WSTĘP

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego), w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Niniejsza strategia została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej we Wręczycy Wielkiej przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2014-2022. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wręczyca Wielka składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu.

Część diagnostyczno-analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

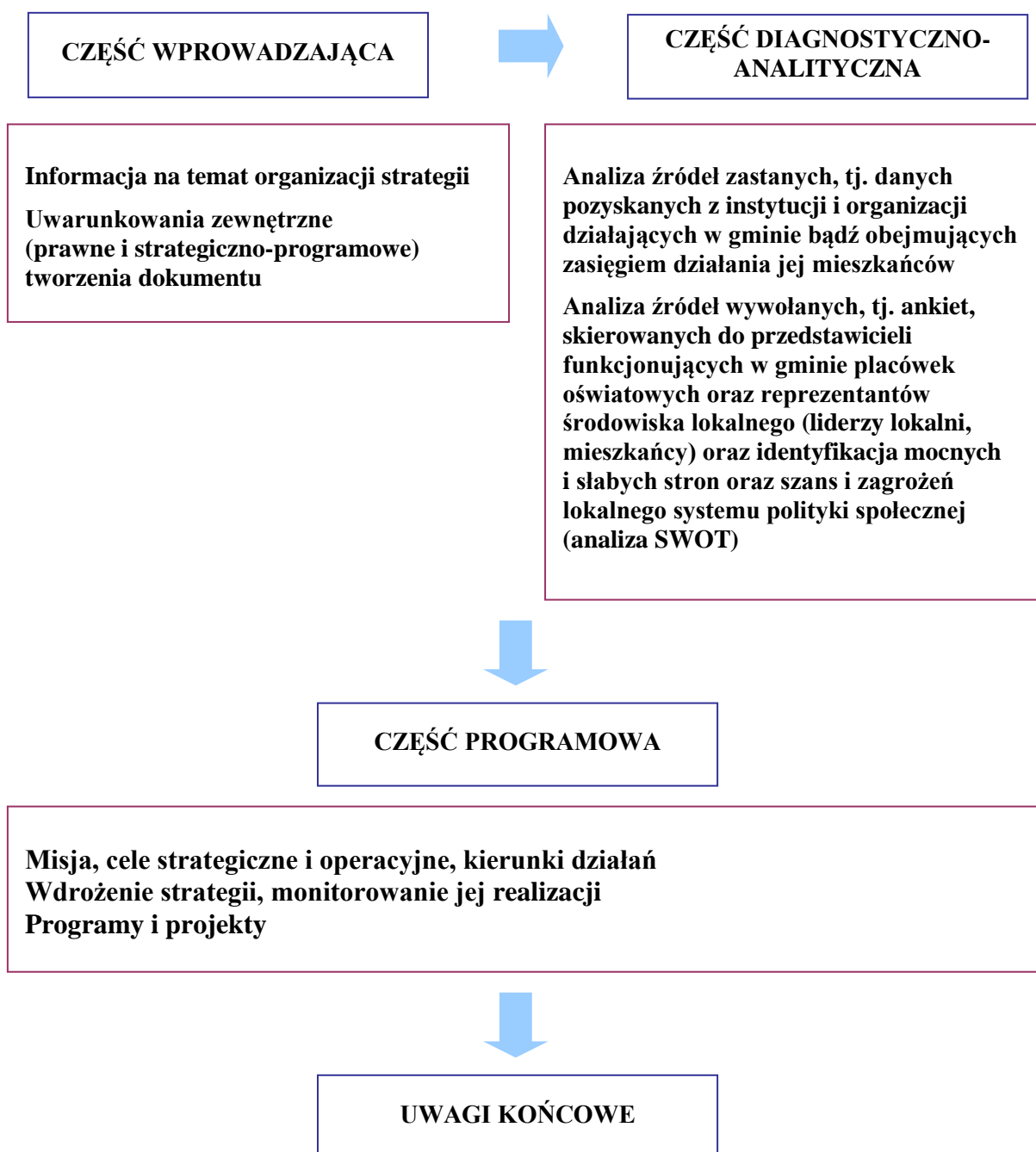
- Infrastruktura techniczna;
- Komunikacja i transport;
- Demografia;
- Gospodarka;
- Rynek pracy;
- Zasoby i warunki mieszkaniowe;
- Bezdomność;
- Edukacja;
- Kultura;
- Sport i rekreacja;
- Turystyka;
- Sytuacja dziecka;
- Ochrona zdrowia;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Pomoc społeczna;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych;
- Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Działalność organizacji pozarządowych.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii, prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu oraz prowadzenia monitoringu jego realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest

przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych. Część programowa zawiera także omówienie projektów zaproponowanych przez przedstawicieli instytucji gminy i organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wręczyca Wielka.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 182 i 509), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 594, poz. 645 i poz. 1318),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 1231; Dz. U. z 2012 r., poz. 1356; Dz. U. z 2013 r., poz. 1563),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 135; Dz. U. z 2013 r., poz. 154 i 866),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 1456),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 1228 i 1548),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493; Dz. U. z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 125, poz. 842; Dz. U. z 2011 r. Nr 149, poz. 887),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 124),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 674, 675, 829, 1291 oraz 1645),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tj. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 i Nr 205, poz. 1211),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, Nr 171, poz. 1016, Nr 209, poz. 1244 i Nr 291, poz. 1243; Dz. U. z 2012 r., poz. 986, 1456; Dz. U. z 2013 r., poz. 73, 675 i 1645),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013 r., poz. 966 i 984),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536; Dz. U. z 2011 r. Nr 112, poz. 654, Nr 149, poz. 887, Nr 205, poz. 1211, Nr 208, poz. 1241 i Nr 209, poz. 1244),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2014r. poz. 567)

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wręczyca Wielka jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- zwiększenie stopy zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata z obecnych 69% do co najmniej 75%,
- osiągnięcie poziomu inwestycji w działalności badawczo-rozwojowej równego 3% PKB, przede wszystkim poprzez poprawę warunków inwestowania w B+R przez sektor prywatny i opracowanie nowego wskaźnika umożliwiającego śledzenie procesów innowacji,
- ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, o 30%,
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%,
- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%,
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „**Unia innowacji**” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „**Młodzież w drodze**” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „**Europejska agenda cyfrowa**” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „**Europa efektywnie korzystająca z zasobów**” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „**Polityka przemysłowa w erze globalizacji**” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie

w odniesieniu do MŚP, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu „**Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia**” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „**Europejski program walki z ubóstwem**” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Oprócz regularnych sprawozdań, przewidzianych ramach mechanizmów zarządzania Strategii „Europa 2020”, Komisja Europejska dokona **w 2014 roku** przeglądu realizacji inicjatyw europejskiej platformy współpracy na rzecz walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, między innymi pod kątem dostosowania jej do nowych wieloletnich ram finansowych.

Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020

Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014-2020 określają priorytety Unii Europejskiej na najbliższe 7 lat, stanowiąc ramy zarówno polityczne, jak i budżetowe (odpowiadając na pytanie „w jakich obszarach UE powinna inwestować mniej lub więcej w przyszłości”).

Na wniosek Komisji Europejskiej objęto Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności wspólnymi ramami strategicznymi, które obejmują również Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki. Na podstawie przyjętych założeń w okresie programowania 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny zapewni finansowanie działań strukturalnych na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach czterech głównych obszarów inwestycji: zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i usprawniania administracji publicznej. Natomiast Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji posłuży do finansowania pomocy na rzecz pracowników zwolnionych w następstwie poważnej zmiany strukturalnej oraz łagodzenia skutków, jakie dla rolników pociągają nowe umowy handlowe.

W dziedzinie wzrostu zatrudnienia i spójności wprowadzono nowy instrument, jakim jest zarządzany centralnie program „**Łącząc Europę**”, który ma na celu finansowanie priorytetowych przedsięwzięć infrastrukturalnych w dziedzinie energii, transportu oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych, których realizacja leży w interesie całej Unii Europejskiej.

Nowy program „**Zdrowie na rzecz wzrostu**” będzie ukierunkowany na działania o wyraźnej unijnej wartości dodanej, zgodnie z celami Strategii „Europa 2020”. Głównym celem programu jest współpraca z państwami członkowskimi UE w celu ochrony obywateli przed transgranicznymi zagrożeniami zdrowotnymi, osiągnięcia większej stabilności usług opieki zdrowotnej oraz poprawy stanu zdrowia społeczeństwa, przy jednoczesnym zachęcaniu do innowacji w dziedzinie ochrony zdrowia.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorządy terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W nowej perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku.

Program powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia. PO WER będzie również wspierać innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój jest ukierunkowany na następujące obszary:

- realizację działań skierowanych do młodych, bezrobotnych osób w wieku od 15. do 24. roku życia i poprawę ich sytuacji na rynku pracy w ramach „**Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych**” i „**Gwarancji dla młodzieży**”,

- wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia Strategii „Europa 2020” i krajowych programów reform,
- wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę,
- poszukiwanie nietypowych, innowacyjnych, stosowanych w innych krajach metod rozwiązywania problemów społecznych,
- realizację programów w zakresie mobilności ponadnarodowej.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój wraz z 16 współfinansowanymi z Europejskiego Funduszu Społecznego regionalnymi programami operacyjnymi stanowi spójną całość, obejmującą interwencje w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji oraz dobrego rządzenia. Przy tym PO WER obejmuje 32% przyznanych Polsce środków Europejskiego Funduszu Społecznego, natomiast dla 16 regionalnych programach operacyjnych przeznaczono łącznie 68% tych środków.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2007-2020

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2007-2020 jest dokumentem, który określa cele polityki rozwoju prowadzonej w regionie, w tym polityki społecznej. W jej ramach sformułowano cel nadrzędny („Poprawa konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju”) oraz wyznaczono 3 priorytetowe obszary działań: 1. Rozwój nowoczesnej gospodarki, 2. Unowocześnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu, 3. Rozwój zasobów ludzkich.

Założenia polityki społecznej ujęto głównie w ramach priorytetowego obszaru działań 3. – Rozwój zasobów ludzkich.

Działanie 3.1. Budowa społeczeństwa opartego na wiedzy.

- 3.1.1. Zwiększenie roli szkolnictwa wyższego w rozwoju regionu.
- 3.1.2. Poprawa efektywności kształcenia.
- 3.1.3. Dostępność edukacji dla dorosłych.
- 3.1.4. Wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży.

Działanie 3.2. Budowa kapitału społecznego.

- 3.2.1. Wspieranie rozwoju sektora organizacji pozarządowych.

3.2.2. Budowa partnerstwa publiczno-społecznego.

Działanie 3.3. Promocja zatrudnienia osób pozostających bez pracy lub zagrożonych jej utratą.

3.3.1. Rozwój zatrudnienia osób bezrobotnych.

3.3.2. Przeciwdziałanie bezrobociu osób zagrożonych utratą pracy w rolnictwie oraz sektorach mających problemy z dostosowaniem się do potrzeb rynku pracy.

Działanie 3.4. Promocja i profilaktyka zdrowia.

3.4.1. Edukacja zdrowotna społeczeństwa.

3.4.2. Promocja aktywności sportowo-rekreacyjnej.

3.4.3. Powszechna, wczesna diagnostyka medyczna, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień.

Działanie 3.5. Integracja społeczno-zawodowa i bezpieczeństwo ludności.

3.5.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

3.5.2. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych.

3.5.3. Poprawa stanu bezpieczeństwa ludności.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 jest dokumentem, który określa cele polityki społecznej prowadzonej w regionie. W jej ramach dokonano diagnozy sytuacji społecznej w województwie śląskim, na podstawie której wyznaczono następujące obszary priorytetowe dla polityki społecznej:

- Wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji
- Rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej
- Wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej
- Tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych
- Przełamywanie barier w aktywizacji osób starszych
- Wspieranie działań na rzecz integracji systemu pomocy społecznej. Rozwój systemu kształcenia ustawicznego kadr służb pomocy społecznej
- Bezpieczeństwo publiczne.

Następnie sformułowano cel główny będący zarazem misją strategii („Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców województwa śląskiego”) oraz, w oparciu o wyznaczone priorytety polityki społecznej województwa śląskiego i cel główny, przyjęto następujące cele strategiczne:

1. Wzmocnienie polityki prorodzinnej
2. Wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży
3. Wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych
4. Wzmacnianie równych szans osób niepełnosprawnych
5. Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień
6. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
7. Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kłobuckiego na lata 2014-2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kłobuckiego na lata 2014-2020 jest dokumentem, dzięki któremu możliwe jest planowanie rozwoju polityki społecznej na terenie powiatu kłobuckiego oraz podejmowanie działań na rzecz poprawy zaspokojenia potrzeb jego mieszkańców, w szczególności tych, których dotyczą problemy społeczne.

Na podstawie zawartej w dokumencie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej w powiecie, w tym występujących na jego terenie problemów społecznych, identyfikacji zasobów pomocy społecznej oraz analizy SWOT, sformułowano misję („Powiat Kłobucki miejscem zrównoważonego rozwoju społeczności dzięki działaniom podejmowanym przez samorząd lokalny we współpracy z partnerami społecznymi”) oraz wyznaczono poniżej przedstawione cele strategiczne i cele operacyjne:

Cel strategiczny 1. Wspieranie rodzin oraz zapewnienie opieki dzieciom i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu podstawowych funkcji oraz dzieciom pozbawionym opieki.
2. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, w tym dotkniętych niepełnosprawnością.
3. Pomoc osobom opuszczającym po osiągnięciu pełnoletności rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, a także dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe

ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze udzielana jest pomoc mająca na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem.

4. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny 2. Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cele operacyjne:

1. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
2. Pomoc ubogim, zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Cel strategiczny 3. Zwiększenie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny 4. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w powiecie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Cel strategiczny 5. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej.

Cele operacyjne:

1. Rozwój kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
1. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Strategia Rozwoju Gminy Wręczyca Wielka

Kierunki i strategia rozwoju Gminy Wręczyca Wielka zostały określone w 1999 roku. Od tego czasu w Polsce, województwie śląskim, powiecie kłobuckim oraz gminie Wręczyca Wielka zaszło wiele zmian. Przełomowym momentem zmieniającym realia życia było wstąpienie Polski do Unii Europejskiej. W zaktualizowanej Strategii Rozwoju Gminy przedstawiono te zmiany oraz zaplanowano koncepcję funkcjonowania gminy w dłuższym

okresie czasu w perspektywie do 2015 roku. Koncepcja zawiera główne cele rozwojowe, środki prowadzące do ich realizacji, a także sposoby i reguły zachowania podmiotów i organów zaangażowanych w jej realizację.

Strategia Rozwoju Gminy Wręczyca Wielka jest kompleksowym planem określającym podstawowe kierunki rozwoju jednostki, uwzględniającym walory i największe szanse w otoczeniu oraz minimalizującym lokalne słabości i zewnętrzne zagrożenia. Zawiera ona analizę stanu obecnego gminy w sferze społecznej, gospodarczej, rolnej, infrastruktury technicznej i środowiskowej. Analiza relacji między tymi sferami pozwala na określenie podstawowych mechanizmów rozwoju gminy, identyfikację stanu obecnego oraz szans i zagrożeń postępu. Wskazuje założenia rozwoju gminy, cele oraz zadania i projekty wdrożeniowe. W jej ramach zaktualizowano misję („Zapraszamy do naszej gminy atrakcyjnie położonej przy linii kolejowej Śląsk – Porty, przy autostradzie A-1. Posiadamy walory historyczne, kulturowe, rekreacyjne, jak również dogodne warunki do prowadzenia działalności gospodarczej”) oraz wyznaczono kierunki rozwoju:

- Integracja i aktywizacja społeczeństwa.
- Rozwój rolnictwa w gospodarce rynkowej.
- Nowoczesna infrastruktura.
- Rozwój przedsiębiorczości.
- Rozwój agroturystyki, turystyki oraz usług towarzyszących.
- Wspieranie i wykorzystanie migracji ludności z terenów miejskich.

W ramach kierunku rozwoju Integracja i aktywizacja społeczeństwa wyznaczono następujące cele strategiczne, operacyjne i zadania:

1. Rozszerzenie działalności istniejących instytucji kulturalnych.
 - 1.1. Aktywna działalność GOK-u we Wręcycy Wielkiej.
2. Aktywizacja młodzieży w życiu społecznym gminy.
 - 2.1. Stworzenie nowych instytucji społecznych reprezentujących interesy młodzieży.
 - 2.1.1. Powołanie Młodzieżowego Klubu Dyskusyjnego.
3. Wzrost poziomu edukacji mieszkańców.
 - 3.1. Realizacja programów edukacyjnych.
 - 3.1.1. Szkolenia dla liderów.
 - 3.1.2. Kursy dla nauczycieli.
 - 3.1.3. Program kształcenia rolników.
 - 3.1.4. Wyrównywanie szans edukacyjnych.

W obrębie kierunku rozwoju Nowoczesna infrastruktura wyznaczono następujące cele strategiczne, operacyjne i zadania:

2. Rozwój infrastruktury społecznej.

2.1. Rozbudowa bazy kulturalnej.

2.1.1. Dokończenie budowy Gminnego Ośrodka Kultury we Wręczycy Wielkiej.

2.2. Budowa bazy sportowej.

2.2.1. Dokończenie budowy sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Borowem.

2.2.2. Rozbudowa Ośrodka Sportu i Rekreacji we Wręczycy Wielkiej.

2.2.3. Budowa basenu we Wręczycy Wielkiej.

2.3. Poprawa warunków nauczania w szkołach podstawowych.

2.3.1. Zatrudnienie w szkołach podstawowych nauczycieli języków zachodnich.

2.4. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej.

2.5. Pozyskanie zewnętrznych środków pomocowych do rozwoju infrastruktury w gminie.

2.5.1. Występowanie z wnioskami o dofinansowanie na realizację inwestycji gminnych do: Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska, Polskiej Agencji Rozwoju Regionalnego, Urzędu Marszałkowskiego w ramach PROW oraz RPO i innych instytucji pomocowych.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY

Gmina Wręczyca Wielka jest gminą wiejską, położoną w północnej części województwa śląskiego, w powiecie kłobuckim (w latach 1975–1998 położona była w województwie częstochowskim). Od północy graniczy z gminami Kłobuck, Opatów i Panki, od strony wschodniej z gminami Częstochowa i Blachownia, od południa z gminą Herby, a od zachodu z gminą Przystajń. Gmina usytuowana jest w niewielkich odległościach od większych miast – siedziby powiatu Kłobucka (ok. 8 km), Częstochowy (ok. 12 km), Lublińca (ok. 30 km), Opola (ok. 85 km) i Katowic (ok. 88 km).

Gmina Wręczyca Wielka jest największą z dziewięciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu kłobuckiego i znajduje się w jego południowo-wschodniej części. W skład gminy zajmującej powierzchnię 148 km² wchodzi 28 sołectw, skupiających 26 miejscowości: Borowe, Bieżeń, Bór Zapilski, Brzezinki, Czarna Wieś, Długi Kąt, Golce, Grodzisko, Hutka, Jezioro, Kalej, Klepaczka, Kuleje, Nowiny, Nowa Szarlejka, Pierzchno, Piła Pierwsza, Piła Druga, Puszczew, Szarlejka, Truskolasy, Węglowice, Wręczyca Wielka, Wręczyca Mała, Wydra i Zamłynie..

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej w gminie Wręczyca Wielka jest zróżnicowany. Nie ma sieci gazowej, a systemem kanalizacji (grawitacyjno-pompowej, rozdzielczej) objęte są jedynie miejscowości: Wręczyca Wielka, Wręczyca Mała, Grodzisko, Truskolasy, Piła Pierwsza i Zamłynie. Ścieki odprowadzane systemem kanalizacyjnym trafiają do oczyszczalni mechaniczno-biologicznych we Wręczycy Małej i Truskolasach. Cały obszar objęty jest siecią wodociągową. Źródłem zaopatrzenia miejscowości gminy w uzdatnianą i chlorowaną wodę są ujęcia w Truskolasach, Borowem, Szarlejce, Wręczycy Wielkiej i Długim Kącie. Dobrze rozwinięta jest sieć drogowa i telefoniczna.

Dane szczegółowe na temat sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i drogowej oraz gospodarki odpadami w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2012 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	168,91
liczba ludności korzystających z sieci wodociągowej	17.500
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	59,69
liczba ludności korzystających z sieci kanalizacyjnej	5.600
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w m)	0
liczba ludności korzystających z sieci gazowej	0
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	brak danych
^{w tym} długość dróg gminnych (w km)	135
gospodarka odpadami	
liczba oczyszczalni ścieków	2
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	5.600

Dane Urzędu Gminy Wręczyca Wielka.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej warto przedstawić informacje na temat najważniejszych inwestycji, jakie zrealizowano w gminie w latach 2010-2012. Inwestycje te, poza sferą techniczną, przeprowadzono w obszarze edukacji, kultury, sportu i rekreacji. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2010-2012

inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2010-2012
<ul style="list-style-type: none"> • rozbudowa budynku Szkoły Podstawowej w Kulejach • przebudowa ulicy Sienkiewicza, Konopnickiej i Prusa we Wręcycy Wielkiej • budowa drogi powiatowej Wręczyca Wielka – Borowe – Czarna Wieś – Puszczew • zagospodarowanie przestrzeni publicznej w Kalei • modernizacja oczyszczalni ścieków we Wręcycy Wielkiej • rozbudowa budynku Urzędu Gminy we Wręcycy Wielkiej • budowa kanalizacji sanitarnej w Truskolasach Etap II • wyposażenie sali widowiskowej w Gminnym Ośrodku Kultury we Wręcycy Wielkiej • termomodernizacja i dostosowanie do obowiązujących przepisów budynku Zespołu Szkół w Węglowicach Etap I • remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w Czarnej Wsi • remont budynku wiejskiego z zagospodarowaniem terenu w Borze Zapilskim • rozbudowa i nadbudowa budynku wielofunkcyjnego na boisku sportowym Olimpia w Truskolasach • budowa 16 placów zabaw

Dane Urzędu Gminy Wręczyca Wielka.

3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Na układ drogowy na terenie gminy składają się drogi wojewódzkie, powiatowe oraz lokalne drogi gminne. Długość dróg gminnych wynosi ok. 135 km (większość z nich posiada nawierzchnię asfaltową, pozostałe żuźlową). W gminie Wręczyca Wielka krzyżują się drogi wojewódzkie 492 i 494. Droga krajowa nr 492 o długości 40 km przebiega w południowej części województwa łódzkiego oraz północnej części województwa śląskiego i łączy drogę wojewódzką 483 w Ważnych Młynach z drogą krajową 46 w Blachowni. Trasa DW492 przebiega przez miejscowości: Ważne Młyny – Kuźnica – Ostrowy nad Okszą – Łobodno – Kłobuck – Grodzisko – Wręczyca Wielka – Blachownia. Droga krajowa nr 494 o długości ok. 73 km łączy Częstochowę z drogą wojewódzką nr 45 w Bierdzanach. Droga jest ważnym szlakiem komunikacyjnym łączącym północną część województwa śląskiego i Opolszczyznę. Trasa DW492 przebiega przez miejscowości: Częstochowa – Wręczyca Wielka – Truskolasy – Panki – Olesno – Bierdzany.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego przez wschodnie tereny gminy Wręczyca Wielka będzie przebiegała autostrada A-1. Zjazdy z autostrady zlokalizowane będą w rejonie Lgoty, Szarlejki oraz Gnaszyna. Sąsiedztwo zjazdów z autostrady daje przedsiębiorcom z gminy Wręczyca Wielka szereg możliwości rozwoju, szczególnie w sektorach związanych z logistyką transportu, magazynowania i przewozu towarów.

Przez teren gminy przebiega magistrala kolejowa Śląsk – Porty oraz linia kolejowa Herby Nowe – Wieluń – Kępno.

Komunikacja zbiorowa obsługiwana jest przez autobusy PKS, busy oraz PKP. Dobre połączenia komunikacyjne w gminie mają mieszkańcy miejscowości: Wręczyca Wielka, Wręczyca Mała, Wydra, Węglowice, Truskolasy, Szarlejka, Puszczew, Nowa Szarlejka, Nowiny, Kalej, Grodzisko, Czarna Wieś, Bór Zapilski, Borowe, Długi Kąt i Golce. Z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się natomiast mieszkańcy miejscowości: Bieżeń, Brzezinki, Hutka, Jezioro, Klepaczka, Kuleje, Pierchno, Piła Pierwsza, Piła Druga i Zamłynie.

Usługi komunikacyjne w gminie świadczą: PKS Częstochowa, PKS Kielce, PKP oraz prywatni przewoźnicy: Demex Truskolasy, King-Mer Marek Kiciński Mokra.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Z końcem 2012 roku gmina Wręczyca Wielka liczyła 17.627 mieszkańców, w tym 8.916 kobiet, które stanowiły 50,6% ogółu ludności (na 100 mężczyzn przypadają 102 kobiety). Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 119 osób na km².

Struktura wiekowa mieszkańców gminy ulegała zmianom. W latach 2010-2012 miał miejsce spadek liczby dzieci i młodzieży, rosła natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym i starszych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	3.434	3.340	3.286
liczba osób w wieku produkcyjnym	11.106	11.139	11.195
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	2.970	3.063	3.146
ogółem	17.510	17.542	17.627

Dane Urzędu Gminy Wręczyca Wielka i Głównego Urzędu Statystycznego.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie odnoszące się do gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba urodzeń żywych	178	147	172
liczba zgonów	139	166	147
przyrost naturalny	39	-19	25

Dane Urzędu Gminy Wręczyca Wielka i Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	36	50	55
saldo migracji w ruchu zagranicznym	0	1	-1
saldo migracji ogółem	36	51	54

Dane Urzędu Gminy Wręczyca Wielka i Głównego Urzędu Statystycznego.

Wpływ na spadek liczby dzieci i młodzieży w gminie miała mała dzietność rodzin, o czym świadczy liczba urodzeń żywych – 178 w 2010 r., 147 w roku 2011 i 172 w 2012 r. i przyrost naturalny, który w analizowanym okresie ulegał znacznym wahaniom (z 39 w 2010 r., przez -19 w 2011 r. do 25 w 2012 r.).

Saldo migracji ogółem w latach 2010-2012 stale rosło (36 w 2010 r., 51 w 2011 r., 54 w 2012 r.), mając wpływ na wzrost liczby mieszkańców gminy. Migracja ludności do i z gminy odbywała się głównie w ruchu wewnętrznym.

Pozytywnym trendem demograficznym jest stały napływ ludności powiązany z migracją do gminy.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności gminy na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na zmniejszającą się, m.in. pod wpływem niskiej dzietności rodzin, liczbę dzieci i młodzieży oraz stale zwiększającą się liczbę osób w wieku produkcyjnym i starszych. W przyszłości ta ostatnia grupa będzie zasilana przez liczne obecnie grono osób w wieku produkcyjnym, które zakończą aktywność zawodową. Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały dopasowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci i młodzieży, jak i seniorów. W przypadku tych pierwszych konieczne będzie dostosowanie dostępu do wychowania, edukacji, kultury, sportu i rekreacji, tym drugim trzeba będzie natomiast udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

5. SYTUACJA GOSPODARCZA

Wiejski charakter gminy Wręczyca Wielka determinuje jej gospodarkę. Gmina posiada charakter rolniczy, udział użytków rolnych wynosi (56,1%) w ogólnej powierzchni gminy.

W strukturze użytków rolnych przeważają grunty orne, co potwierdzają dane przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 6. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki

powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		8.310
w tym:	grunty orne (w ha)	6.490
	sady (w ha)	78
	łąki i pastwiska (w ha)	1.742
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		5.380
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków (w ha)		1.117

Dane Urzędu Gminy Wręczyca Wielka.

Obszar łąk i pastwisk stanowi ogółem 11,8% powierzchni gminy. Sady obejmują zaledwie 0,5% obszaru gminy, natomiast lesistość gminy wynosi 36,4%.

Rolnictwo na terenie gminy Wręczyca Wielka w przeważającej części oparte jest na drobnych gospodarstwach. Głównymi kierunkami hodowli, produkcji i upraw są: hodowla trzody chlewnej, produkcja mięsa wołowego i wieprzowego, produkcja mleka oraz uprawy zbóż, ziemniaków, warzyw i sadownictwo. Na obszarze gminy występują gleby utworzone z tworów czwartorzędowych, jak: piaski, gliny, muły i torfy oraz powstałe ze skał wieku jurajskiego: ily i wapienie. Wśród występujących typów zasadnicze tło tworzą przede wszystkim gleby pseudobielicowe, w mniejszym stopniu gleby brunatne, czarne ziemie i rędziny. W dolinach cieków oraz w obniżeniach terenu występują gleby hydrogeniczne: mułowo-torfowe i torfowe. Ich wartość rolnicza należy do klasy IIIb, IVa, IVb, V i VI bonitacji gruntów ornych.

W latach 2010-2012 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie systematycznie rosła. Działyły one głównie w takich sekcjach, jak: handel i naprawy (388), budownictwo (217), przetwórstwo przemysłowe (213) oraz transport i gospodarka magazynowa (87). Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w gminie przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba podmiotów w sektorze publicznym	22	22	22
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	1.222	1.246	1.286
liczba podmiotów ogółem	1.244	1.268	1.308

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 8. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2012 roku

sekcja	liczba podmiotów
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	53
górnictwo i wydobywanie	2
przetwórstwo przemysłowe	213
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	7
budownictwo	217
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając	388

motocykle	
transport i gospodarka magazynowa	87
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	14
informacja i komunikacja	19
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	42
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	19
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	58
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	16
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	20
edukacja	31
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	31
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	23
inne sekcje	67

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Przeważająca liczba firm (ponad. 98%), funkcjonowała w sektorze prywatnym, głównie były to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kłobucku, w latach 2010-2012 liczba osób bezrobotnych w gminie Wręczyca Wielka ulegała wzrostowi – od 865 na koniec 2010 roku poprzez 1.003 osoby na koniec roku następnego do 1.074 osób na koniec roku 2012. Wśród pozostających bez pracy większość w 2010 i 2012 r. stanowili mężczyźni, których liczba na koniec kolejnych tych lat wyniosła odpowiednio 465 i 579. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba bezrobotnych w gminie	865	1.003	1.074
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	7,8%	9,0%	9,6%

liczba bezrobotnych kobiet w gminie	400	517	495
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	46,2%	51,5%	46,1%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kłobucku.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2010-2012 w powiecie kłobuckim, województwie śląskim i w kraju.

Tabela 10. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
stopa bezrobocia w powiecie kłobuckim	12,2%	13,2%	14,4%
stopa bezrobocia w województwie śląskim	10,0%	10,2%	11,1%
stopa bezrobocia w kraju	12,4%	12,5%	13,4%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2011-2012 powiat kłobucki charakteryzował się wyższą w stosunku do województwa śląskiego i kraju, stopą bezrobocia (w roku 2010 stopa bezrobocia w powiecie była niższa niż w kraju, ale wyższa niż w województwie). Zarówno w powiecie, województwie, jak i w kraju w 2012 roku odnotowano jej wzrost w porównaniu z latami poprzednimi.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2012 roku przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 11. Bezrobotni w gminie na koniec 2012 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

		liczba bezrobotnych ogółem	udział (w %)			liczba bezrobotnych ogółem	udział (w %)
wiek	18-24 lata	211	19,6	staż pracy	bez stażu	151	14,1
	25-34 lata	327	30,4		do 1 roku	129	12,0
	35-44 lata	198	18,4		1-5 lat	259	24,1
	45-54 lata	237	22,1		5-10 lat	159	14,8
	55-59 lat	79	7,4		10-20 lat	197	18,3
	60-64 lata	22	2,0		20-30 lat	132	12,3

czas pozostawania bez pracy	do 1 miesiąca	124	11,5	wykształcenie	30 lat i więcej	47	4,4
	1-3 miesiące	200	18,6		wyższe	103	9,6
	3-6 miesięcy	183	17,0		policealne i śr. zawodowe	260	24,2
	6-12 miesięcy	229	21,3		średnie ogólnokształcące	58	5,4
	12-24 miesiące	204	19,0		zasadnicze zawodowe	399	37,2
	pow. 24 miesięcy	134	12,5		gimnazjalne i niższe	254	23,6

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kłobucku.

Na koniec 2012 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (327 osób) oraz w wieku 45-54 lata (237 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia od 6 do 24 miesięcy (łącznie 433 osoby) oraz od 1 do 3 miesięcy (200 osób), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (259 osób) i od 10 do 20 lat (197 osób), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (399 osób), policealnym i średnim zawodowym (260 osób) oraz gimnazjalnym i niższym (254 osoby).

Liczne grupy wśród będących bez zatrudnienia stanowiły również osoby w wieku 18-24 lata (211 osób), osoby pozostające bez pracy od 3 do 6 miesięcy (183 osoby), osoby ze stażem pracy do 5 do 10 lat (159 osób) i bez stażu pracy (151 osób) oraz osoby z wykształceniem wyższym (103 osoby).

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z gminy należy objąć przede wszystkim osoby z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą kilkanaście lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w gminie w największym stopniu osiągał osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, także gimnazjalnym i niższym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na dokończanie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

Ponadto według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kłobucku w 2012 roku pozyskano 192 oferty pracy zgłoszone przez pracodawców z gminy Wręczyca Wielka, z czego 134 stanowiły oferty subsydiowane. Najczęściej poszukiwano pracowników w zawodach: kierowca samochodu osobowego, rozbieracz-wykrawacz, sprzedawca, kasjer

bankowy, piekarz, przedstawiciel handlowy oraz robotnik budowlany. W analizowanym okresie doradcy zawodowi udzielili/przeprowadzili 532 porady zawodowe indywidualne, 354 rozmowy wstępne, 191 informacji zawodowych, grupowe porady zawodowe dla łącznie 53 osób oraz 227 Indywidualnych Planów Działania. W zakresie aktywnego poszukiwania pracy przeprowadzono zajęcia aktywizacyjne dla 102 osób, szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy dla 7 osób oraz dostępu do zasobów informacji zawodowych dla 29 osób. W ramach szkoleń zawodowych zorganizowano:

- kursy indywidualne dla 5 osób o specjalnościach: klasyfikacja wstępna przyspieszona dla kierowców kat. C, C+E, C1, C1+E, prawo jazdy kat. C, spawanie metodą TIG i operator obrabiarek CNC,
- kursy grupowe o specjalnościach: kierowca wózków jezdniowych z wymianą butli (12 osób), opiekun dziecięcy (2 osoby), prawo jazdy kat. C+E (4 osoby), profesjonalny sprzedawca (3 osoby), operator maszyn sterowanych numerycznie CNC (3 osoby), ABC Przedsiębiorczości z elementami księgowości (6 osób), operator koparko-ładowarki kl. III (2 osoby) oraz asystent dyrektora z elementami języka angielskiego (6 osób).

7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie zakreślają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

W latach 2010-2012 liczba budynków mieszkalnych w gminie Wręczyca Wielka zwiększała się z roku na rok (z 4.702 w 2010 r. do 4.922 w 2012 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba budynków mieszkalnych w gminie	4.702	4.902	4.922
liczba mieszkań	5.329	5.371	5.410
liczba izb	22.304	22.554	22.768
powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	476.101	483.571	490.086

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2010-2011 na tym samym poziomie pozostawała liczba mieszkań komunalnych (59), ich powierzchnia (2.582 m²) oraz liczba izb w tych mieszkaniach (156),

w 2012 roku liczba ta uległa niewielkiemu zmniejszeniu do 57 mieszkań o powierzchni 2.484 m² i 150 izb w mieszkaniach. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Zasoby mieszkaniowe będące w posiadaniu gminy w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba mieszkań komunalnych	59	59	57
liczba izb w mieszkaniach komunalnych	156	156	150
powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	2.582	2.582	2.484
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	44	44	44
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	31	17	16

Dane Urzędu Gminy Wręczyca Wielka.

W latach 2010-2012 wahaniom ulegały: liczba nowo oddanych mieszkań (47 w 2010 r., 53 w 2011 r., 51 w 2012 r.), liczba nowych izb oddanych do użytkowania (273 w 2010 r., 306 w 2011 r., 275 w 2012 r.) i powierzchnia użytkowa mieszkań (7.969 m² w 2010 r., 9.218 m² w 2011 r., 8.295 m² w 2012 r.). Jeśli chodzi o budownictwo niemieszkalne, w analizowanym okresie oddano do użytkowania w sumie 25 nowych budynków – 16 w 2010 r., 4 w 2011 r. oraz 5 w 2012 r., o powierzchni użytkowej odpowiednio: 4.703 m², 444 m² i 329 m². Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania	47	53	51
liczba nowych izb oddanych do użytkowania	273	306	275
powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań (w m ²)	7.969	9.218	8.295
liczba nowych budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania	16	4	5
powierzchnia użytkowa budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania (w m ²)	4.703	444	329

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez Urząd Gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	12	12	11
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	138	124	99
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	23.785 zł	19.396 zł	17.499 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wręczycy Wielkiej.

W latach 2010-2011 liczba rodzin w gminie, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy utrzymywała się na tym samym poziomie (12 rodzin), w roku 2012 minimalnie spadła do liczby 11 rodzin. W analizowanym okresie systematycznie z roku na rok spadała liczba przyznanych dodatków (ze 138 w 2010 r. do 99 w 2012 r.) i wysokość kwot przeznaczonych na ten cel (z 23.785 zł w 2010 r. do 17.499 zł w 2012 r.).

8. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej.

Do głównych przyczyn bezdomności o charakterze społecznym i patologicznym należą: likwidacja państwowych zakładów pracy, a wraz z nimi hoteli robotniczych, brak miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, brak opieki nad wychowankami domów dziecka kończącymi 18 lat, brak ośrodków dla nosicieli wirusa HIV, zaległości w opłatach czynszowych prowadzące do eksmisji, a także alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad innych więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie oraz świadomy wybór innego sposobu życia i odrzucenie powszechnie uznawanego systemu wartości.

Osobami bezdomnymi, obok tych, którzy są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Bezdomność w gminie Wręczyca Wielka jest jedynie zjawiskiem, nie urasta do rangi problemu społecznego. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z gminy

świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Wręcycy Wielkiej. Przybiera ona głównie formę wsparcia rzeczowego (odzież, posiłek) oraz schronienia. Pracownicy socjalni tutejszego ośrodka udzielają także specjalistycznego poradnictwa, informują o przysługujących formach pomocy, motywują do podejmowania działań w kierunku przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej poprzez mobilizowanie do aktywności zawodowej, odbudowania więzi rodzinnych, dbałości o higienę i wygląd zewnętrzny oraz zachęcają do leczenia odwykowego. W latach 2010-2012 liczba rodzin i przebywających w nich osób objętych wsparciem z powodu bezdomności była niewielka i pozostawała na zbliżonym poziomie (liczba rodzin: 4 w 2010 r., 7 w 2011 r. i 7 w 2012 r., liczba osób w rodzinach: 4 w 2010 r., 7 w 2011 r. i 7 w 2012 r.).

W 2012 roku GOPS opłacił pobyt w Przytulisku w Mariance Rędzińskiej 3 osobom bezdomnym, przekazał także pomoc w naturze, w tym pomoc żywnościową w ramach programu PEAD dla 6 osób oraz wypłacił zasiłki stałe 3 bezdomnym, zasiłki okresowe – 2 bezdomnym, zasiłki celowe – 5 bezdomnym, a świadczenia zdrowotne – 2 bezdomnym. Ponadto schronienie osobom bezdomnym zapewniają Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy „Agape” w Częstochowie, w którym przebywały 3 osoby z terenu gminy, Stowarzyszenie Centrum Pomocy „Panaceum” w Radomsku, w którym umieszczono 1 osobę oraz Stowarzyszenie Opiekuńczo-Resocjalizacyjne Schronisko dla bezdomnych i kobiet z dziećmi „Prometeusz” w Gdańsku, w którym schronienie znalazła 1 osoba z gminy Wręczyca Wielka.

9. EDUKACJA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2011/2012 w gminie Wręczyca Wielka funkcjonowało 12 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 4 przedszkola, 8 szkół podstawowych i 3 szkoły gimnazjalne. Dane szczegółowe na temat ww. placówek, a także liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2011/2012

nazwa i adres placówki	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
Przedszkole z Oddziałem Integracyjnym we Wręczycy Wielkiej, ul. Sportowa 2b, 42-130 Wręczyca Wielka	498	33
Przedszkole w Węglowicach, Węglowice 2, 42-133 Węglowice		
Przedszkole w Truskolasach, ul. Rynek 2a, 42-134 Truskolasy		
Przedszkole w Kulejach, Kuleje, ul. Szkolna 1, 42-134 Truskolasy		
Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Kornela Makuszyńskiego w Kalei, Kalej, ul. Szkolna 1, 42-130 Wręczyca Wielka	1381	179
Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Kulejach z Oddziałem Przedszkolnym, Kuleje, ul. Szkolna 1, 42-134 Truskolasy		
Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Borowem, Borowe, ul. Długa 75, 42-133 Węglowice		
Publiczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Biezeniu z Oddziałem Przedszkolnym, Biezeń, ul. Szkolna 2, 42-133 Węglowice		
Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia na rzecz Krzewienia Kultury i Oświaty we Wsi Grodzisko, Grodzisko, ul. Kłobucka 1, 42-130 Wręczyca Wielka		
Zespół Szkół im. St. Ligonia w Truskolasach Szkoła Podstawowa i Gimnazjum, ul. Szkolna 3, 42-134 Truskolasy		
Zespół Szkół im. A. Mickiewicza we Wręczycy Wielkiej Szkoła Podstawowa i Gimnazjum, ul. Szkolna 11, 42-130 Wręczyca Wielka		
Zespół Szkół im. Synów Pułku w Węglowicach Szkoła Podstawowa i Gimnazjum, Węglowice 3, 42-133 Węglowice		

Dane Urzędu Gminy Wręczyca Wielka.

Szkoły podstawowe i gimnazja w gminie posiadają sale gimnastyczne i sale komputerowe z dostępem do Internetu. Na terenie gminy nie ma żadnej szkoły ponadpodstawowej. Absolwenci gimnazjum mają możliwość kontynuowania edukacji m.in. w szkołach publicznych oraz niepublicznych, które działają na terenie powiatu kłobuckiego i częstochowskiego.

10. KULTURA

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Głównymi instytucjami kultury w gminie Wręczyca Wielka są Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna posiadająca swoje filie w Borowem,

Szarlejce, Truskolasach i Węglowicach. Powstały w 1974 roku Gminny Ośrodek Kultury jest ogólnodostępną placówką, zajmującą się animowaniem i promowaniem kultury na terenie gminy, wspieraniem lokalnych artystów, organizowaniem imprez środowiskowych, udzielaniem wsparcia organizacjom pozarządowym oraz promowaniem gminy poza jej granicami. Służy on rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb kulturalnych mieszkańców, realizując zadania w dziedzinie wychowania, edukacji i upowszechniania kultury. W roku 2000 Gminny Ośrodek Kultury wraz z Biblioteką Publiczną przeniósł się do dużego i nowoczesnego budynku, który pomógł placówce rozszerzyć ofertę, polepszyć warunki uczestnictwa w zajęciach, a bibliotece należycie wyeksponować wciąż rosnące zbiory. Dzięki temu udało się także wygospodarować przestrzeń dla nowoczesnego sprzętu komputerowego uzyskanego od Fundacji Billa Gates'a w ramach Programu Rozwoju Bibliotek, którego wręczycka biblioteka jest regionalnym liderem. W każdej bibliotece znajdują się stanowiska komputerowe, na których można bezpłatnie skorzystać z dostępu do Internetu.

W Gminnym Ośrodku Kultury prowadzone są koła zainteresowań takie jak: taniec towarzyski i współczesny, breakdance, joga, zajęcia choreografii scenicznej, pracownia plastyczna (w tym zajęcia dla dorosłych), studio piosenki oraz sekcje nauki gry na instrumentach perkusyjnych, dętych i dętych drewnianych. Przy Ośrodku funkcjonują także zespoły artystyczne Mażoretki i Dziecięco-Młodzieżowa Orkiestra Dęta.

Do organizowanych na terenie gminy imprez środowiskowych należą m.in.: Festiwal Folklorystyczny Powiatu Kłobuckiego, Powiatowe Konfrontacje Teatralne, Powiatowy Konkurs Plastyki Obrzędowej, Powiatowy Konkurs Piosenki dla uczniów gimnazjów, konkurs fotograficzny „Moja Gmina w Obiektywie”, Jesienny Koncert dla Sympatyków Kultury i Śląska, Festiwal Piosenki Harcerskiej i Strażackiej Harfa 2012, Parady Orkiestry Dętej i Mażorettek, Gminny Konkurs Piosenki Przedszkolnej i Szkolnej, „Audycja muzyczna” – koncert połączony z komentarzem muzycznym z udziałem zespołu bluesowego K.K. Blues Band, Gminny Konkurs Recytatorski, Gminny Konkurs Czytelniczy „Moja historyjka” dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów, Wojewódzki Konkurs Plastyczny „Zaczarowany Ogród”, Powiatowy Konkurs na „Szopkę, gwiazdę, ozdobę choinkową, podłaźniczkę, stroik świąteczny”, Wręczyckie Jasełka oraz spotkania z Mikołajem.

W budynku mają swoją siedzibę także organizacje ściśle współpracujące z ośrodkiem kultury na co dzień – Związek Emerytów i Rencistów, Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych, Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich, Stowarzyszenie „PROM” na rzecz Rozwoju i Wspierania Kultury, Sportu i Turystyki Gminy Wręczyca Wielka. Ponadto w GOK -u znajduje się Punkt Konsultacyjny

Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w którym dyżuruje psycholog i terapeuta ds. uzależnień oraz działa świetlica profilaktyczno -wychowawcza.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie placówek kulturalnych.

Tabela 17. Placówki kulturalne w gminie w 2012 roku

nazwa i adres placówki	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
Gminny Ośrodek Kultury we Wręczycy Wielkiej, ul. Śląska 20, 42-130 Wręczyca Wielka	360	15 + 4 umowy zlecenie
Gminna Biblioteka Publiczna we Wręczycy Wielkiej, ul. Śląska 20, 42-130 Wręczyca Wielka	2.061	7
Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Borowem, ul. Nowa 3, 42-133 Borowe		
Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Szarlejce, Szarlejka 93, 42-221 Szarlejka		
Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Truskolasach, ul. Rynek 3, Truskolasy		
Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Węglowicach, Węglowice 3, 42-133 Węglowice		

Dane Urzędu Gminy Wręczyca Wielka.

11. SPORT I REKREACJA

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również na jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Walory rekreacyjno-przyrodnicze, brak przemysłu ciężkiego w pobliżu gminy oraz duża ilość zieleni powoduje, iż mieszkańcy Wręczycy Wielkiej mogą cieszyć się nieskażonym powietrzem i wodą, a miłośnicy sportów rowerowych mają do dyspozycji trasy rowerowe przebiegające przez teren gminy.

Na terenie gminy Wręczyca Wielka działa 7 stowarzyszeń kultury fizycznej zrzeszających zarówno młodzież, jak i dorosłych. Należą do nich: Klub Sportowy „Sokół” Wręczyca Wielka, Ludowy Zespół Sportowy „Płomień” Borowe, Ludowy Klub Sportowy „Huragan” Jezioro, Ludowy Zespół Sportowy „Olimpia” Truskolasy, Ludowy Klub Sportowy „Amator” Golce, Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Junior” Szarlejka oraz Szkolny Klub Sportowy „Herkules” Truskolasy.

Uprawianiu sportu i rozwojowi kultury fizycznej w gminie sprzyja infrastruktura sportowa, na którą składają się następujące obiekty:

- boisko Sportowe przy Klubie Sportowym „OLIMPIA” w Truskolasach,
- boisko sportowe przy Klubie Sportowym „SOKÓŁ” we Wręczyca Wielkiej,
- boisko sportowe przy Ludowym Klubie Sportowym „PŁOMIEN” w Węglowicach,
- boisko sportowe przy Ludowym Klubie Sportowym „AMATOR” w Golcach,
- boisko do piłki nożnej, plażowej i plac zabaw w miejscowości Bór Zapilski,
- wielofunkcyjne boisko sportowe w Grodzisku,
- boisko do minisiatkówki, siłownia na wolnym powietrzu, plac zabaw oraz stoły do gry w szachy w Kalei,
- boisko sportowe i kort tenisowy przy Zespole Szkół Szkolno-Przedszkolnym w Kalei,
- kompleks sportowo-rekreacyjny (plac zabaw, basen odkryty) przy Zespole Szkół w Węglowicach,
- boisko sportowe przy Zespole Szkół we Wręczyca Wielkiej,
- boisko sportowe przy Zespole Szkół w Truskolasach.

Na terenie gminy Wręczyca Wielka organizowane są imprezy sportowo-rekreacyjne oraz turnieje, m.in.: Turniej Piłki Nożnej o Puchar Wójta Gminy Wręczyca Wielka, Turniej Piłki Nożnej o Puchar Przewodniczącego Rady Gminy Wręczyca Wielka oraz Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze.

12. TURYSTYKA

Gmina Wręczyca Wielka położona jest w obrębie trzech regionów fizyczno-geograficznych: Obniżenia Górnej Warty, Progu Środkowo-Jurajskiego (zwanego też Garbem Herbskim) oraz Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej. Obszar gminy odwadnia sieć rzeczna należąca do zlewni rzeki Warty. Zachodnią i północno-zachodnią część gminy odwadnia Pankówka i Biała Oksza z dopływami, wschodnią – Czarna Oksza z dopływami i fragmentarycznie Gorzelanka – dopływ Liswarty.

Wręczyca Wielka jest jedną z gmin Lokalnej Grupy Działania „Zielony Wierchołek Śląska”. Jej południowa część stanowi północny obszar Parku Krajobrazowego Lasy nad Górną Liswartą, wchodzącego w skład Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego. Utworzony w grudniu 1998 roku Park Krajobrazowy Lasy nad Górną Liswartą jest częścią krajowej sieci ekologicznej Ekonet – Polska. Jego powierzchnia wynosi 50.746 ha (park – 38.701 ha, otulina – 12.045 ha, powierzchnia leśna – 29.744 ha). Na terenie parku

znajdują się liczne stawy hodowlane, stanowiące istotny składnik krajobrazu. Często spotykane są tu torfowiska oraz tereny źródliskowe. Poza krajobrazem stawów rybnych występują też krajobrazy z dominacją siedlisk lasów mieszanych świeżych, lasów iglastych, borów i lasów mieszanych, zdominowanych przez monokultury sosnowe oraz krajobraz dolin rzecznych z fragmentami łągów wierzbowo-topolowych i torfowisk.

Na wartości przyrodnicze gminy składa się bogata i interesująca flora, obejmująca rzadkie rośliny wpisane do „Czerwonej Księgi” – listy roślin zagrożonych w Polsce (8 gatunków). W gminie występują liczne obszary prawnie chronione, pomniki przyrody i użytki ekologiczne, wśród nich:

- rezerwat przyrody „Zamczysko” – obejmujący niewielki teren o pow. 1,35 ha z ponad 200-letnimi dębami, które porastają zachowane fosy i wały obronne. Enklawa wysokiej zieleni, gdzie elementy przyrodnicze i historyczne splatają się w jedną całość,
- użytek ekologiczny „Bagno w Jeziorze” oraz zwarty drzewostan o charakterze parkowym przy osadzie leśnej w Jeziorze,
- aleja lipowa – 30 drzew rosnących wokół zabytkowego kościoła w Truskolasach (najgrubsze z nich osiągają do 5 m w obwodzie),
- punkt widokowy w Truskolasach-Miętnej – 303 m n.p.m. malowniczy widok na tereny gminy opadające w kierunku doliny rzeki Pankówki,
- 2 aleje lipowe i 1 dąb szypułkowy w Truskolasach,
- dąb szypułkowy we Wręcycy Wielkiej,
- lipa szerokolistna w Pierzchnie.

Przez teren Gminy Wręczyca Wielka przebiega częściowo „Szlak rezerwatów Przyrody” Blachownia – Lipie o łącznej długości 67,5 km.

O przeszłości historycznej osadnictwa świadczyć może 38 zarejestrowanych stanowisk archeologicznych oraz nieliczne zachowane obiekty zabytkowe. Są to:

- cmentarzysko kultury łużyckiej (V okres epoki brązu) występujące w rejonie Truskolas,
- stanowisko „Zamczysko” z wczesnego średniowiecza w miejscowości Wręczyca Mała,
- stanowisko archeologiczne w Hutce – pracownie krzemieniarskie,
- obiekty zabytkowe w postaci zespołu dworskiego w Grodzisku,
- młyn w Pile (ruina),
- Kościół p.w. św. Mikołaja w Truskolasach z 1737 r. wraz z najbliższym otoczeniem (dawny cmentarz przykościelny) jest jedną z piękniejszych drewnianych budowli sakralnych w Polsce. Kościół położony jest na szlaku architektury drewnianej – pętla częstochowska).

Obok zabytków architektury sakralnej na szczególną uwagę zasługuje zabytkowa zabudowa – domy drewniane, które można spotkać jeszcze w wielu miejscowościach, historyczne drogi o szczególnych walorach widokowych oraz żelazne mosty – piętrowe mosty kolejowe w okolicach Jeziora.

Malownicze tereny doskonale nadają się do uprawiania turystyki aktywnej, przede wszystkim pieszej i rowerowej. Przez gminę przechodzą ścieżki rowerowe łączące okoliczne miejscowości, dając możliwość poznania wielu obiektów, a przede wszystkim piękna krajobrazów.

- Trasa nr 1 „Krzyżowa droga” (długość trasy – 18 km) Wręczyca Wielka – Długi Kąt – „Krzyż powstańczy” – Grodzisko – rezerwat Zamczysko.
- Trasa nr 2 „Szlakowa wycieczka” (długość trasy – 23 km) Wręczyca Wielka – rezerwat Zamczysko – Grodzisko – Pierzchno – użytek ekologiczny „Dzicze Bagno” – Kalej – Wręczyca Wielka.
- Trasa nr 3 „Szlakiem wiaduktów” (długość trasy – 30 km) Wręczyca Wielka – Grób „Nieznanego Żołnierza” – Bieżeń – Puszczew – Jezioro – wiadukty kolejowe – użytek ekologiczny „Bagno w Jeziorze” – Węglowice – Bór Zapilski – Borowe – Wręczyca Wielka.
- Trasa nr 4 „Leśna wędrówka” (długość trasy – 34 km) Wręczyca Wielka – Borowe – Bór Zapilski – Węglowice – Jezioro – „Furmańska droga” – „Kacze góry” – „Kamińska droga” – Kuleje – Nowiny – Długi Kąt – Wręczyca Wielka.
- Trasa nr 5 Wycieczka do Truskolas (długość trasy – 25 km) Wręczyca Wielka – Długi Kąt – Bór Zapilski – Piła Pierwsza – Truskolasy – Miętna – „Krzyż powstańczy” – Długi Kąt – Wręczyca Wielka.

Na terenie gminy Wręczyca Wielka dostępne są 4 obiekty zbiorowego zakwaterowania. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Obiekty zakwaterowania noclegowego w gminie w 2012 roku

nazwa obiektu	adres obiektu	liczba miejsc noclegowych
„Hotelik” Zespół Szkół w Węglowicach	Węglowice 3, 42-133 Węglowice	46
Agrogościna „Cwał” w Truskolasach	ul. Opolska 18, 42-134 Truskolasy	20
Gospodarstwo Rolno-Agroturystyczne „Pensjonacik Ogrody”	Pierzchno 56d, 42-130 Wręczyca Wielka	14
Agroturystyka Actisport	Pierzchno 16, 42-130 Wręczyca Wielka	10

Dane Urzędu Gminy Wręczyca Wielka.

13. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Wręczyca Wielka została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. W sumie do analizy przedłożono 8 ankiet – wypełnionych przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów – z następujących placówek oświatowych:

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Elizy Orzeszkowej Grodzisko (liczba uczniów: 12),
- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Borowem (liczba uczniów: 56),
- Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Kulejach (liczba uczniów: 66),
- Publiczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich im. Jana Pawła II w Bieżeniu (liczba uczniów: 45),
- Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Kornela Makuszyńskiego Kalej (liczba uczniów: 96),
- Zespół Szkół im. Synów Pułku w Węglowicach Szkoła Podstawowa i Gimnazjum (liczba uczniów: 292),
- Zespół Szkół im. St. Ligonii w Truskolasach Szkoła Podstawowa i Gimnazjum (liczba uczniów: 417),
- Zespół Szkół im. A. Mickiewicza we Wręcycy Wielkiej Szkoła Podstawowa i Gimnazjum (liczba uczniów: 397)..

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że 6 placówek zatrudnia logopedę i pielęgniarkę, 4 szkoły zatrudniają pedagoga, zaś 1 psychologa, natomiast w żadnej placówce nie pracuje doradca zawodowy.

Większość placówek (6) prowadzi dożywianie uczniów (brak tej formy wsparcia w SP w Grodzisku i SP w Borowem), a 4 z nich (SP w Bieżeniu, ZS w Truskolasach, ZS w Węglowicach i ZS w Kalei) zgłosiły potrzebę zwiększenia o 39 liczby dzieci i młodzieży objętych tym rodzajem pomocy.

Wszystkie placówki zapewniają uczniom dostęp do Internetu i umożliwiają korzystanie z sali gimnastycznej. Żadna ze szkół nie posiada klas lub oddziałów integracyjnych (oddział integracyjny funkcjonuje w Przedszkolu we Wręczycy Wielkiej).

Przedstawiciele Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Kalei zauważyli trudności z dojazdem uczniów na zajęcia, na które wpływ ma brak bezpośrednich połączeń autobusowych z miejscowości Wydra i Nowa Szarlejka.

Wszystkie placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. sportowe – SKS-y, przyrodniczo-matematyczne, plastyczne, czytelnicze, taneczne, informatyczno-fotograficzne, europejskie, przedmiotowe, a także aerobik, Gromada Zuchowa, Koło Sprawnych Rąk, Szkolne Koło Caritas). Jednocześnie wszystkie szkoły prowadzą zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są: zajęcia wyrównawcze (7 szkół), logopedyczne (7), korekcyjno-kompensacyjne (6), zajęcia rewalidacyjne (3), gimnastyka korekcyjna (2) oraz zajęcia z elementami biblioterapii (1).

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na ubóstwo i bezrobocie pociągające za sobą skutki dwojakiemu rodzaju. W pierwszym przypadku trudna sytuacja materialna wiąże się również z występującymi w domu dysfunkcjami, takimi jak alkoholizm, niewydolność wychowawcza, brak odpowiedniego zainteresowania dzieckiem. Z kolei w drugim przypadku brak pracy zmusza niektórych rodziców do wyjazdu za granicę, co generuje problemy tzw. eurosieroctwa i rozpadu więzi rodzinnych. W obu sytuacjach nie bez znaczenia pozostaje fakt, że ich ogólną konsekwencją jest pozostawienie dziecka bez odpowiedniej opieki, co sprzyja szerzeniu się zachowań negatywnych. Pedagodzy zwracali również uwagę na ograniczone możliwości rozwijania zainteresowań i uzdolnień oraz brak perspektyw na przyszłość.

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawiera poniższa tabela.

Tabela 19. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjalnych

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech	
	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje
sięganie po alkohol	5 (10)	2
sięganie po narkotyki	–	7
palenie papierosów	6 (12)	2
ucieczki z domu	–	7
kradzieże	1 (5)	6
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	4 (6)	3
autoagresja	1 (1)	6
przestępczość ujawniona	2 (1)	5
niszczenie mienia szkolnego	1 (2)	6
udział w grupach negatywnych	–	7
problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego	5 (26)	3
przemoc w rodzinie	5 (10)	3
zaniedbanie przez dom	5 (9)	3
wykorzystywanie seksualne	–	7

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży ankietowani zaliczyli: sięganie przez uczniów po używki, problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego, przemoc w rodzinie oraz zaniedbanie przez dom.

Badania i działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Wskazując badania konieczne do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i ich rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy dokładnie zdiagnozować problemy przemocy w rodzinie. W opinii ankietowanych ważne jest także podniesienie świadomości oraz umiejętności wychowawczych rodziców. Pedagodzy podkreślali również konieczność przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy (domowej i rówieśniczej). Ankietowani uznali także za wskazane przyglądanie się sposobom spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież oraz poznania ich oczekiwań w tym zakresie. Część pedagogów uznała, że posiada wystarczającą liczbę informacji na temat uczniów i nie widzi potrzeby przeprowadzania dodatkowych badań.

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, które należałoby przeprowadzić w szkołach, badani wskazywali głównie na potrzebę organizowania dla rodziców i młodzieży

spotkań ze specjalistami, dotyczących profilaktyki uzależnień i przemocy domowej, warsztaty z pracownikami Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, działania mające na celu pedagogizację rodziców oraz prelekcje z funkcjonariuszami policji. Za istotną kwestię uznali również promowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego, wskazywanie pozytywnych wzorców zachowań oraz działania uświadamiające rolę bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele wszystkich ankietowanych placówek uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach odbywają się spotkania na wywiadówkach, konsultacje indywidualne, rozmowy telefoniczne, pogadanki, szkolenia i prelekcje. Rodzice aktywnie uczestniczą w życiu szkoły, pomagając przy organizacji wyjazdów oraz imprez szkolnych lub środowiskowych. Rodzice uczniów mają swój udział w ustalaniu Planu Pracy Szkoły, konsultowane z nimi są także plany i wykonanie remontów w niektórych placówkach oświatowych.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Podobnie jak w przypadku oceny współpracy szkół z rodzicami, przedstawiciele badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli: Powiatową Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Gminny Ośrodek Kultury we Wręcycy Wielkiej, Komisariat Policji, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, kuratorów sądowych, Mobilne Centrum Informacji Zawodowej, Ochotniczą Straż Pożarną, zaprzyjaźnione placówki edukacyjne oraz parafie.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Postulat ten dotyczył głównie organizowania zajęć pozalekcyjnych, możliwości rozwoju indywidualnych zainteresowań oraz wypoczynku w okresie wakacji i ferii zimowych.

Wśród innych potrzeb dzieci i młodzieży ankietowani wskazali na konieczność dalszego wspierania dzieci pochodzących z rodzin ubogich, m.in. w formie dofinansowania posiłków i wyjazdów szkolnych. Do pilnych potrzeb zaliczono także zapewnienie uczniom

opieki psychologiczno-pedagogicznej, zorganizowanie w szerszym zakresie zajęć świetlicowych oraz propagowanie zdrowego stylu życia.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, pedagodzy wskazywali przede wszystkim na promowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego (warsztaty, spotkania profilaktyczne, zajęcia rozwijające zdolności itp.), wzbogacanie oferty zajęć pozalekcyjnych, kół zainteresowań, promowanie zdrowego stylu życia oraz prowadzenie pedagogizacji rodziców.

Ankietowani podkreślili także konieczność wspierania rodziny w procesie wychowawczym oraz niesienia pomocy rzeczowej uczniom z rodzin najuboższych. Za istotną kwestię uznano również potrzebę zatrudnienia pedagoga i psychologa w każdej placówce oświatowej w gminie.

14. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

W gminie Wręczyca Wielka funkcjonują 4 ośrodki zdrowia, prowadzonych jest 11 prywatnych praktyk lekarskich (w tym 4 praktyki stomatologiczne) oraz działają 4 apteki i 2 punkty apteczne. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie, apteki i punkty apteczne w gminie w 2012 roku

nazwa placówki	adres
Przychodnia Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Kłobucku Gminny Ośrodek Zdrowia Wręczyca Wielka	ul. Śląska 27, 42-130 Wręczyca Wielka
Przychodnia Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Kłobucku Wiejski Ośrodek Zdrowia Węglowice	Czarna Wieś, ul. Szkolna 98, 42-133 Węglowice
Przychodnia Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Kłobucku Wiejski Ośrodek Zdrowia Truskolasy	ul. Opolska 8, 42-134 Truskolasy
Przychodnia Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Kłobucku Wiejski Ośrodek Zdrowia Kalej	ul. Strażacka 2, 42-121 Kalej

Gabinet Fizjoterapii	Golce 72, 42-134 Golce
Gabinet Lekarski	Pierzchno 59B, 42-130 Wręczyca Wielka
Gabinet Lekarski	ul. Konopnickiej 4, 42-130 Wręczyca Wielka
Gabinet Lekarski Pediatra	Hutka, ul. Długa 3/2, 42-134 Wręczyca Wielka
Gabinet Lekarski	Pierzchno 59, 42-130 Wręczyca Wielka
Gabinet Lekarski	ul. Strażacka 33, 42-130 Wręczyca Wielka
Gabinet Prywatny	ul. Śląska 28, 42-130 Wręczyca Wielka
Indywidualna Praktyka Dentystyczna	ul. Śląska 27, 42-130 Wręczyca Wielka
Gabinet Stomatologiczny	ul. Strażacka 2, 42-130 Wręczyca Wielka
Gabinet Stomatologiczny	ul. Opolska 8, 42-134 Truskolasy,
Gabinet Stomatologiczny „Lek Stom”	ul. Konopnickiej 4, 42-130 Wręczyca Wielka,
Apteka Pod Złotym Dębem	ul. 3 Maja 2, 42-130 Wręczyca Wielka
Apteka	ul. Szkolna 3 42-130 Wręczyca Wielka
Apteka	ul. Rynek 4, 42-134 Truskolasy
Apteka	ul. Sienkiewicza 1, 42-130 Wręczyca Wielka
Punkt apteczny	ul. Cmentarna 20, 42-134 Truskolasy
Punkt apteczny	ul. Główna 55, 42-130 Kalej

Dane Urzędu Gminy Wręczyca Wielka.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej i indywidualnych praktyk lekarskich działających na jej terenie. W związku z tym w poniższej tabeli przedstawiono aktualne dane uzyskane z Przychodni Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Kłobucku Poradni Ogólnej we Wręcycy, Przychodni Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Kłobucku Poradni Ogólnej w Kalei, Przychodni Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Kłobucku Poradni Ogólnej w Truskolasach oraz z Przychodni Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Kłobucku Poradni Ogólnej w Węglowicach.

Tabela 21. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w analizowanym roku

rodzaj schorzenia		liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
nowotwory		0
niedokrwistości		4
choroby tarczycy		7
cukrzyca		3
niedożywienie		51
otyłość		101
zaburzenia odżywiania		1
upośledzenie umysłowe		12
padaczka		8
dziecięce porażenie mózgowe		3
zaburzenia refrakcji i akomodacji oka		187
choroba nadciśnieniowa		2
alergia – dychawica oskrzelowa		50
alergie pokarmowe		15
alergie skórne		21
zniekształcenia kręgosłupa		196
choroby układu moczowego		11
wady rozwojowe układu nerwowego		8
wady rozwojowe układu krążenia		29
wady rozwojowe narządów płciowych		5
wady rozwojowe – aberracje chromosomowe		8
wady rozwojowe – inne		4
zaburzenia rozwoju		35
w tym:	zaburzenia rozwoju fizycznego	31
	zaburzenia rozwoju psychomotorycznego	4
trwałe uszkodzenia narządu ruchu		15
inne schorzenia wymagające opieki czynnej		220

Dane: Przychodnia Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Kłobucku – Poradnia Ogólna we Wręczyca, Poradnia Ogólna w Kalei, Poradnia Ogólna w Truskolasach i Poradnia Ogólna w Węglowicach.

Tabela 22. Schorzenia ludności gminy w wieku 19 lat i więcej w analizowanym roku

rodzaj schorzenia		liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
gruźlica		9
nowotwory		149
choroby tarczycy		395
cukrzyca		811
niedokrwistość		136
choroby obwodowego układu nerwowego		133
choroby układu krążenia		1.971
w tym:	przewlekła choroba reumatyczna	202

choroba nadciśnieniowa	813
choroby naczyń mózgowych	134
niedokrwienność serca (w tym przebyty zawał serca)	851
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	100
przewlekłe choroby układu trawiennego	248
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	171
inne schorzenia wymagające opieki czynnej	21

Dane: Przychodnia Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Kłobucku – Poradnia Ogólna we Wręcyczycy, Poradnia Ogólna w Kalei, Poradnia Ogólna w Truskolasach i Poradnia Ogólna w Węglowicach.

Z przedstawionych danych wynika, że u największej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym stwierdzono, zniekształcenia kręgosłupa (196 osób), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (187 osób), otyłość (101 osób) oraz przypadki innych schorzeń wymagających opieki czynnej (220 osób). Dorośli z kolei najczęściej zmagali się z chorobami układu krążenia (1.971 osób), cukrzycą (811 osób), chorobami tarczycy (395 osób) oraz przewlekłymi chorobami układu trawiennego (248 osób).

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 23. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w analizowanym roku

forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego po raz pierwszy (dzieci do lat 3)	115
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego następnym razem (dzieci do lat 3)	721
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych po raz pierwszy (dzieci do 1. roku życia)	115
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych następnym razem (dzieci do lat 3)	615
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	1.062
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	846

Dane: Przychodnia Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Kłobucku – Poradnia Ogólna we Wręcyczycy, Poradnia Ogólna w Kalei, Poradnia Ogólna w Truskolasach i Poradnia Ogólna w Węglowicach.

W analizowanym roku poradami profilaktycznymi lekarzy rodzinnych z Poradni Ogólnych na terenie gminy po raz pierwszy i po raz następnym zostało objętych odpowiednio 115 i 721 dzieci do lat 3. Wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych miały z kolei miejsce w przypadku 115 dzieci do 1. roku życia, a następnym razem w przypadku 615 dzieci

(dzieci do lat 3). Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 1.062 dzieci i młodzieży, w tym 846 osób zgodnie z programem badań profilaktycznych.

15. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwie piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Kłobucku, w 2012 roku w gminie Wręczyca Wielka odnotowano łącznie 457 przypadków przestępstw i wykroczeń. Wśród nich dominowały zdarzenia polegające na prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości (127 przypadków), kolizje (96), przestępstwa niesklasyfikowane (79) oraz kradzieże mienia (32) i niszczenie mienia (23). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Przestępstwa i wykroczenia popełnione w gminie w 2012 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw
kradzieże mienia	32
kradzieże z włamaniem	19
kradzieże i kradzieże z włamaniem do samochodu	1
rozboje	1
przywłaszczenie mienia	4
oszustwa	2
niszczenie mienia	23
uszkodzenia ciała	5
bójki i pobicia	2
groźby karalne	7
naruszenia zakazu sądowego	3
przestępstwa narkotykowe	3
wypadki drogowe	17
kolizje	96
nietrzeźwi kierujący	127
znęcanie się	17
niealimentacja	19
przestępstwa inne	79

Dane Komendy Powiatowej Policji w Kłobucku.

Z danych porównawczych zebranych przez Komendę Powiatową Policji w Kłobucku wynika, że teren gminy Wręczyca Wielka jest jednym z najbardziej zagrożonych przestępczością w powiecie. W związku z tym na bazie wcześniejszego Rewiru Dzielnicowych i Posterunku Policji we Wręczyca Wielkiej w 2012 roku został utworzony Komisariat Policji, co powinno przełożyć się na poprawę bezpieczeństwa.

Według danych IV Zespołu Kuratorów Rodzinnych Sądu Rejonowego w Częstochowie w 2012 r. pod nadzorem kuratora pozostawało 40 spraw z terenu gminy Wręczyca Wielka. W 15 rodzinach sprawowano nadzór z powodu ograniczenia lub pozbawienia władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi, wobec 19 nieletnich wykonywano środek wychowawczy w postaci nadzoru kuratora sądowego oraz sprawowano nadzór nad 6 osobami poddanymi obowiązkowi leczenia odwykowego.

16. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w gminie Wręczyca Wielka wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Wręczyca Wielkiej. Jednostka ta realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o świadczeniach rodzinnych i ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o powszechnym ubezpieczeniu społecznym oraz ustawa o ochronie zdrowia psychicznego.

Z końcem 2012 roku kadrę GOPS-u stanowiło 30 osób, w tym: dyrektor, 9 pracowników socjalnych, 4 pracowników wykonujących usługi opiekuńcze oraz 16 pozostałych pracowników. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 25. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2012 roku

rodzaj stanowiska	liczba pracowników	o ile pracowników powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	–
pracownicy socjalni	9	1
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	4	1
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	1
pozostali pracownicy	16	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wręczyca Wielkiej.

Zgodnie z zapisem ustawy o pomocy społecznej każdy ośrodek ma obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2012 roku wymóg ten był spełniony w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej we Wręczyca Wielkiej, bowiem na 1 pracownika socjalnego przypadało 1.959 mieszkańców.

Wśród propozycji w zakresie rozwoju zasobów kadrowych GOPS-u figuruje potrzeba zwiększenia liczby pracowników socjalnych do 10, zatrudnienie prawnika, psychologa a ponadto sukcesywne zwiększenie liczby pracowników wykonujących usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne psychiatryczne usługi opiekuńcze oraz asystenta osoby niepełnosprawnej.

Tabela 26. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2012 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób	
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe kierunkowe	1	6
	wyższe niekierunkowe	–	–
	średnie kierunkowe	–	3
	średnie niekierunkowe	–	–
	zawodowe i niższe	–	–
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1
		w trakcie realizacji	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–
		w trakcie realizacji	–

osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny	2
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny	2

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wręczyca Wielkiej.

Na koniec 2012 roku dyrektor i 6 pracowników socjalnych posiadało wykształcenie wyższe, a 3 pracowników socjalnych średnie kierunkowe. Dodatkowo dyrektor i 1 pracownik socjalny legitymowali się specjalizacją z zakresu organizacji pomocy społecznej. Specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiadały 3 osoby.

Podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny zainteresowanych było 2 pracowników, a kolejnych 2 zainteresowanych było podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny. Warto odnotować, że z pozostałych 20 pracowników GOPS-u 15 posiadało wykształcenie wyższe, a 5 średnie kierunkowe.

Prawo do wsparcia udzielanego przez GOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie.

Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 539 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 623 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

W wykonywaniu zadań GOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez GOPS na realizację zadań w latach 2010-2012.

Tabela 27. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2010-2012

wielkość wydatków	2010 r.	2011 r.	2012 r.
ogółem	6.374.199 zł	6.335.097 zł	6.738.645 zł
w tym na świadczenia pomocy społecznej	819.821 zł	883.373 zł	1.046.983 zł
w tym na świadczenia rodzinne	4.374.692 zł	4.210.841 zł	4.243.504 zł
na zadania własne gminy	1.263.266 zł	1.385.656 zł	1.582.199 zł
na zadania zlecone gminie	5.110.933 zł	4.949.441 zł	5.156.446 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wręczyca Wielkiej.

W latach 2010-2012 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy ulegała wahaniom (z 6.374.199 zł w 2010 r. przez 6.335.097 zł w 2011 r. do 6.738.645 zł w 2012 r.). Dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na wykonanie zadań zleconych gminie, wśród których przeważały środki przekazane na realizację świadczeń rodzinnych (w 2010 r. – 4.374.692 zł, w 2011 r. – 4.210.841 zł, a w 2012 r. – 4.243.504 zł), przede wszystkim w postaci zasiłków rodzinnych. W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono natomiast na udzielanie świadczeń pomocy społecznej (w 2010 r. – 819.821 zł, w 2011 r. – 883.373 zł, a w 2012 r. – 1.046.983 zł), głównie w formie zasiłków stałych, zasiłków celowych i w naturze, usług opiekuńczych, posiłku oraz zasiłków okresowych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2010-2012.

Tabela 28. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	649	606	638
liczba rodzin	349	387	397
liczba osób w rodzinach	1.142	1.133	1.103
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	6,5%	6,5%	6,3%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wręczyca Wielkiej.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2010-2012 spadała (z 1.142 osób w rodzinach w 2010 r. do 1.103 osób w rodzinach w 2012 r.). Nieznacznie spadał również udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy (z 6,5% w 2010 r. i 2011 do 6,3% w 2012 r.). Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2010-2012 wahała się (z 649 w 2010 r. przez 606 w 2011 r. do 638 w 2012 r.)

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat struktury wiekowej odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2012 roku.

Tabela 29. Struktura wiekowa oraz aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2012 roku

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach
0-16 lat	356
17-21 lat	78
22-30 lat	151
31-40 lat	152
41-50 lat	144
51-60 lat	149
61-70 lat	36
71 lat i więcej	34

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wręczyca Wielkiej.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2012 roku wykazała, że największe grupy stanowiły dzieci i młodzież do 16 lat (356 osób) oraz osoby w wieku 31-40 lat (152 osoby) i 22-30 lat (151 osób). Ci z najmłodszych, którzy bezpośrednio korzystali ze wsparcia, otrzymywali pomoc głównie w postaci posiłku w szkołach.

Analizując dane, można pokusić się o stwierdzenie, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w 2012 roku stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny dotknięte bezrobociem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2010-2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012

powód przyznania pomocy	Liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
ubóstwo	180	258	227	497	727	605
bezdomyłość	4	7	7	4	7	7

potrzeba ochrony macierzyństwa	50	44	74	184	177	349
bezrobocie	157	166	213	552	501	664
niepełnosprawność	114	112	158	284	275	391
długotrwała lub ciężka choroba	76	92	140	153	224	325
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	124	73	92	571	317	370
przemoc w rodzinie	47	19	20	165	84	84
alkoholizm	41	39	71	123	125	169
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	6	1	9	12	1	11
zdarzenie losowe	7	2	8	brak danych	brak danych	

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wręczyca Wielkiej.

W latach 2010-2012 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było bezrobocie. Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia GOPS-u z tego powodu ulegała wahaniom (z 552 w 2010 r., przez 501 w 2011 r., do 664 w 2012 r.). Ważną przyczyną udzielania pomocy było również wynikające z bezrobocia ubóstwo. Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem GOPS-u z tego powodu też się wahała (z 497 w 2010 r., przez 727 w 2011 r. do 605 w 2012 r.).

Istotne przyczyny świadczenia pomocy społecznej w gminie stanowiły także problemy niepełnosprawności oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem GOPS-u z tych powodów również ulegała wahaniom (niepełnosprawność 284 w 2010 r., 275 w 2011 r., 391 w 2012 r., bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych 571 w 2010 r., 317 w 2011 r., 370 w 2012 r.).

Kolejnymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminie były potrzeba ochrony macierzyństwa, długotrwała lub ciężka choroba oraz alkoholizm. W mniejszym stopniu mieszkańcy gminy korzystali z pomocy społecznej z takich przyczyn, jak: przemoc w rodzinie, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, zdarzenia losowego czy bezdomności.

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez GOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2010-2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2010-2012

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie		
	2010 r.	2011 r.	2012 r.
pieniężna	brak danych	320	291
rzeczowa	brak danych	312	519
praca socjalna	X	X	X
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X
schronienie	3	2	3
usługi opiekuńcze	13	12	15
specjalistyczne usługi opiekuńcze	4	3	4
świadczenia opieki zdrowotnej finansowane ze środków publicznych	4	6	8

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wręcycy Wielkiej.

W latach 2010-2012 najczęściej udzielaną mieszkańcom gminy formą wsparcia była pomoc rzeczowa udzielana przede wszystkim w postaci posiłku i opału oraz finansowa, głównie w postaci zasiłków stałych, celowych oraz zasiłków okresowych. Ważną formą wsparcia beneficjentów były również usługi opiekuńcze. Osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były natomiast kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. W latach 2010-2012 gmina skierowała do DPS-u odpowiednio 3, 4 i 1 osobę oraz pokrywała koszt pobytu w DPS-ie dla odpowiednio 9, 11 i 12 osób.

Poza powyżej przedstawionymi formami wsparcia w analizowanym okresie GOPS uczestniczył w realizacji unijnych oraz rządowych programów i projektów.

Ważnym elementem wsparcia finansowego osób i rodzin w środowisku lokalnym był, z uwagi na skalę jego realizacji, rządowy program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w formie posiłków oraz zasiłków celowych na zakup żywności lub posiłku. W 2012 r. pomocą w formie posiłku objęto 271 osób, natomiast pomocą w formie świadczenia pieniężnego na zakup żywności lub posiłku objęto 228 osób. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wykonywał zadania wynikające z Programu poprzez zapewnienie gorącego posiłku dla dzieci w przedszkolach i szkołach oraz w formie zasiłków celowych dla osób i rodzin na zakup żywności. Od 1.01.2010 r. w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy uczeń albo dziecko korzystające z zajęć w ramach rocznego przygotowania przedszkolnego w szkole lub przedszkolu wyrażało chęć zjedzenia posiłku, odpowiednio dyrektor szkoły lub

przedszkola udzielał pomocy w formie posiłku, informując o tym Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Pomoc, o której mowa, nie wymaga ustalania sytuacji rodziny w drodze rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania przez ośrodek pomocy społecznej decyzji administracyjnej. Środki na zakup takich posiłków były przekazywane przez ośrodek pomocy społecznej na podstawie sporządzonej przez odpowiednio dyrektora szkoły lub przedszkola listy uczniów lub dzieci oraz liczby spożytych posiłków w przyjętym okresie rozliczeniowym (informacje miesięczne). W 2012 r. pomocą w formie posiłku bez przeprowadzania wywiadu środowiskowego objęto 35 dzieci. Program dożywiania jest finansowany z budżetu państwa oraz ze środków budżetu gminy.

W analizowanym okresie kontynuowano realizację unijnego programu PEAD, którego celem jest nieodpłatne przekazywanie pomocy żywnościowej dla najuboższych rodzin i osób. Dystrybucją żywności zajmują się akredytowane organizacje charytatywne, w powiecie kłobuckim jest to Częstochowski Bank Żywności. Na terenie gminy zadanie realizowane jest poprzez Ochotniczą Straż Pożarną we Wręczyca Wielkiej, a głównym wykonawcą zadania jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2012 r. Program PEAD realizowano w okresie od stycznia do września – w ramach Programu PEAD 2011 i od miesiąca maja do grudnia w ramach Programu PEAD 2012. Z pomocy żywnościowej korzystały osoby i rodziny, które znajdują się w ewidencji GOPS-u, oraz inne osoby, na podstawie złożonego wniosku, w którym udokumentowały trudną sytuację materialno-bytową. Po zakończeniu realizacji programu sporządzane jest rozliczenie z realizacji Programu, które przekazywane jest do Częstochowskiego Banku Żywności.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Wręczyca Wielkiej w trosce o los rodzin znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji życiowej w roku 2012 realizował w ramach Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej program „Asystent Rodziny 2012”. Program realizował 1 asystent rodziny, który pracował z 11 rodzinami.

Asystent rodziny pracuje z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Taka praca daje możliwość dogłębnego zdiagnozowania przyczyn trudnych sytuacji będących źródłem problemów występujących w danej rodzinie. Praca asystenta rodziny daje możliwość ciągłego wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Podstawowym narzędziem pracy asystenta, a zarazem dokumentacją pracy jest plan pomocy rodzinie, który obejmuje zakres realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, a także terminy ich realizacji i przewidywane efekty. Wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Wsparcie rodziny prowadzone jest w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie: konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych, pomocy prawnej (szczególnie w zakresie prawa rodzinnego), organizowania dla rodzin spotkań mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji (grupy wsparcia lub grupy samopomocowe). Do zadań asystenta rodziny należy między innymi: opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym; opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej; udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego; udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi; podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin; motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowej; udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej; udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych; sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach; współpraca z zespołem interdyscyplinarnym. Program „Asystent rodziny” realizowany był od 1.06.2012 r. do 31.12.2012 r. i będzie kontynuowany.

Ponadto w 2012 r w ramach wycieczki letniej czworo dzieci z terenu gminy uczestniczyło w koloniach organizowanych przez Kuratorium Oświaty w Katowicach, a dwoje w koloniach organizowanych przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Częstochowie. GOPS był także współorganizatorem 2 imprez integracyjnych dla dzieci niepełnosprawnych, które odbyły się w Przedszkolu z Oddziałem Integracyjnym we Wręczyca Wielkiej, tj. „Zajęczka”, w którym uczestniczyło 24 dzieci niepełnosprawnych i Mikołaja, w którym wzięło udział 26 dzieci wraz z opiekunami. W ramach współpracy ze Szkołą Podstawową

w Kulejach GOPS zorganizował imprezę integracyjną w ramach Ogólnopolskiej Kampanii „Postaw na rodzinę”, w której uczestniczyło 150 osób, w tym również dzieci niepełnosprawne i ich opiekunowie.

W ramach realizowanych zadań GOPS przyznawał także świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
wielkość wydatków na świadczenia rodzinne	3.983.229 zł	3.753.680 zł	3.708.038 zł
rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
zasiłek rodzinny	20.438	18.648	17.050
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	95	87	74
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	1.286	1.051	929
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	0	0	0
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	511	453	445
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	936	847	798
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	1.245	1.144	1.043
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	3.533	3.084	2.872
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	2.179	1.938	1.712
zasiłek pielęgnacyjny	2.972	3.029	3.246
świadczenie pielęgnacyjne	688	905	1.122
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	172	153	174
liczba świadczeń rodzinnych ogółem	34.055	31.339	29.465

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wręcycy Wielkiej.

W latach 2010-2012 wielkość wydatków przeznaczonych przez GOPS na realizację świadczeń rodzinnych zmniejszała się z roku na rok (z 3.983.229 zł w 2010 r. do 3.708.038 zł w 2012 r.). Tym samym spadała liczba przyznanych świadczeń (z 34.055 w 2010 r. do 29.465 w 2012 r.).

Najczęściej GOPS wypłacał zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny, dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole

poza miejscem zamieszkania oraz wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, a także świadczenia pielęgnacyjne.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne GOPS opłacił w latach 2010-2012 następującą liczbę składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe: w 2010 r. 413 (na kwotę 54.656 zł), w 2011 r. 529 (70.096 zł), a w 2012 r. 607 (85.677 zł) oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne – w 2010 r. 106 (na kwotę 4.914 zł), w 2011 r. 181 (8.471 zł) i w 2012 r. 235 (10.998 zł).

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia udzielaną w latach 2010-2012 przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Wręcycy Wielkiej mieszkańcom gminy. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba rodzin pobierających świadczenie alimentacyjne	94	97	92
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	1.197	1.264	1.278
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	346.004 zł	377.792 zł	394.157 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wręcycy Wielkiej.

Liczba rodzin z gminy, którym w latach 2010-2012 GOPS przyznał świadczenie alimentacyjne wahała się (z 94 w 2010 r. przez 97 w 2011 r. do 92 w 2012 r.), a liczba przyznanych świadczeń rosła (z 1.197 w 2010 r., do 1.278 w 2012 r.). Zwiększała się również wysokość kwot wydatkowanych na ten cel (z 346.004 zł w 2010 r. do 394.157 zł w 2012 r.).

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Obok Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonują w gminie Warsztaty Terapii Zajęciowej w Hutce. Poniżej zamieszczona karta zasobów przedstawia szczegółową informację na temat tej jednostki.

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Długa 1, Hutka, 42-134 Truskolasy.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Śląski Oddział Regionalny w Katowicach.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

- terapia zajęciowa,
- terapia rehabilitacyjna,
- terapia psychologiczna.

Kategoria klientów objętych wsparciem w 2012 r.:

- osoby niepełnosprawne z terenu powiatu kłobuckiego, legitymujące się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem do uczestnictwa w WTZ. Terapia zajęciowa prowadzona jest w 8 pracowniach. W WTZ uczestniczy 48 osób niepełnosprawnych, w tym 7 osób z terenu gminy Wręczyca Wielka.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

Rozwój i doposażenie pracowni zajęciowych.

W uzupełnieniu powyższych danych warto odnotować, że w Kłobucku funkcjonują Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które jako jednostki powiatowe obejmują zasięgiem działania również mieszkańców gminy.

W roku szkolnym 2011/2012 PPP udzielała pomocy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej dzieciom i uczniom, ich rodzicom i nauczycielom z placówek oświatowych na terenie gminy Wręczyca Wielka. Poradnia świadczy usługi w zakresie:

- diagnozy (wczesne wykrywanie zaburzeń rozwojowych, określanie korzystnych form stymulacji rozwoju, określanie potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży, określanie predyspozycji do nauki i wykorzystywania zawodu, rozpoznawanie zaburzeń wymowy),
- terapii (terapia dzieci ze specyficznymi trudnościami w nauce, z zaburzeniami emocjonalnymi i zaburzeniami w zachowaniu, z zaburzeniami i opóźnionym rozwojem, z wadami wymowy i innymi zaburzeniami mowy),
- doradztwa,
- profilaktyki (popularyzacja wiedzy psychologiczno-pedagogicznej wśród uczniów, rodziców i nauczycieli szkolenia, prelekcje),
- pomocy dziecku zdolnemu,
- orzecznictwa (orzekanie na wnioski rodziców o potrzebie kształcenia specjalnego, nauczania indywidualnego, zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, wczesnego

wspomagania rozwoju, orzekanie o potrzebie kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży z wadami słuchu i wzroku).

Wybrane dane dotyczące działalności PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w 2012 roku przedstawia natomiast poniższa tabela.

Tabela 34. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w 2012 roku

liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	–
liczba dzieci z gminy adoptowanych	–
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	–
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	8
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	6
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	7
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	–
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy	brak danych
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	brak danych

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kłobucku.

W roku 2012 w rodzinach zastępczych przebywało 8 dzieci, natomiast w placówkach opiekuńczo-wychowawczych 6 dzieci z terenu gminy Wręczyca Wielka. W tym samym roku na terenie gminy funkcjonowało 7 rodzin zastępczych.

W 2012 roku mieszkańcy gminy Wręczyca Wielka korzystali również z oferty jednostek wsparcia działających poza gminą. Wykaz tych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2012 roku

nazwa i adres instytucji	kategoria klienta oraz liczba osób z gminy objętych wsparciem w 2012 r.
Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy „Agape”, al. Wolności 44, 42-200 Częstochowa (Schronisko w Mariance Rędzińskiej)	osoby bezdomne – 3 osoby
Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenia Córek Bożej Miłości w Prusach k. Krakowa, Prusy 8, 32-010 Kocmyrzów	dziewczęta upośledzone fizycznie i umysłowo – 1 osoba
Dom Pomocy Społecznej w Blachowni ul. Sienkiewicza 6, 42-290 Blachownia	osoby przewlekle chore psychicznie – 2 osoby
Dom Pomocy Społecznej w Turowie, ul. Joachimowska 85 42-256 Olsztyn	kobiety i mężczyźni w podeszłym wieku – 2 osoby
Dom Pomocy Społecznej w Drużykowej,	kobiety i mężczyźni w podeszłym

Drużykowa 16, 42-445 Szczekociny	wieku – 3 osoby
Dom Pomocy Społecznej p.w. św. Antoniego w Częstochowie, ul. Wieluńska 1, 42-200 Częstochowa	kobiety i mężczyźni w podeszłym wieku – 1 osoba
Dom Pomocy Społecznej „Senior” w Rudzie Śląskiej, ul. Puszkina 7, 41-704 Ruda Śląska	osoby przewlekle chore somatycznie – 1 osoba

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wręczyca Wielkiej.

17. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy Wręczyca Wielka wykorzystano dane z ostatniego opublikowanego spisu, który został przeprowadzony w 2002 roku.

W 2002 roku w gminie Wręczyca Wielka mieszkały 1.733 osoby niepełnosprawne (899 mężczyzn i 834 kobiety). Wśród niepełnosprawnych powyżej 15. roku życia większość stanowiły osoby niepełnosprawne prawnie – 1.283 osoby, natomiast osób niepełnosprawnych tylko biologicznie – 396 osób. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle ludności gminy wynosił 10,2%.

Poniższe tabele przedstawiają strukturę wiekową osób niepełnosprawnych w gminie oraz ich podział według poziomu wykształcenia i aktywności ekonomicznej.

Tabela 36. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

ekonomiczna grupa wieku	liczba osób	udział w ogóle osób niepełnosprawnych	udział w ogóle ludności w danej ekonomicznej grupie wieku
osoby w wieku przedprodukcyjnym	67	3,9%	1,6%
osoby w wieku produkcyjnym	960	55,4%	9,4%
osoby wieku poprodukcyjnym	706	40,7%	26,5%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku 960 osób niepełnosprawnych w gminie było w wieku produkcyjnym. Stanowiły one 9,4% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku. Liczną grupę reprezentowały osoby niepełnosprawne w wieku poprodukcyjnym (706 osób), których odsetek wśród osób starszych w gminie wynosił 26,5%.

18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela..

Tabela 37. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób

osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Wręczyca Wielka w latach 2010-2012.

Tabela 38. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2010-2012

wielkość wydatków	2010 r.	2011 r.	2012 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	224.364 zł	204.561 zł	213.968 zł
na przeciwdziałanie narkomanii	4.978 zł	2.990 zł	2.600 zł
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	–	–	10.200 zł
razem	229.343 zł	207.461 zł	226.768 zł

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we Wręczyca Wielkiej.

W latach 2010-2012 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie ulegała wahaniom (z 229.343 zł w 2010 r. przez 207.461 zł w 2011 r. do 226.768 zł w 2012 r.). W analizowanym okresie wahaniom ulegały także kwoty przeznaczone na walkę z alkoholizmem, zmniejszały się natomiast środki wykorzystywane na przeciwdziałanie narkomanii. W latach 2010-2011 w budżecie nie uwzględniono osobnych środków mających

służyć działaniom ograniczającym przemoc w rodzinie, po raz pierwszy ujęto je w 2012 roku, w kwocie 10.200 zł.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności Komisji w gminie Wręczyca Wielkiej oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 39. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	75	75	75
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	6	0
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	25	24	0
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	1	0
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	41	48	31
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	49	65	36
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	23	40	39
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	18	25	32
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię			
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa			

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we Wręcycy Wielkiej.

W latach 2010-2012 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie utrzymywała się na identycznym poziomie – po 75 w każdym roku (limit punktów uchwalony przez Radę Gminy na koniec 2012 r. wynosił 75). W roku 2011 przeprowadzono w nich 6 kontroli, natomiast w roku 2010 i 2012 nie przeprowadzono żadnej kontroli. W latach 2010-2012 liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych była na zbliżonym poziomie (odpowiednio 25 i 24), a w roku 2012 nie wydano żadnego zezwolenia. W analizowanym okresie liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych ulegała wahaniom (z 41 w 2010 r., przez 48 w 2011 r. do

31 w 2012 r.). W uzupełnieniu powyższych danych warto dodać, iż tylko w 2011 r. podjęto 1 decyzję w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu. W latach 2010-2012 liczba osób nimi objętych ulegała wahaniom (49 w 2010 r., 65 w 2011 r., 36 w 2012 r.). W analizowanym okresie nieznacznie wahała się także liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (z 23 w 2010 r. przez 40 w 2011 r. do 39 w 2012 r.).

W ramach prowadzonej działalności w 2012 r. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przyjęła 53 nowe wnioski o zastosowanie leczenia odwykowego, w tym:

- z Komisariatu Policji – 29 wniosków,
- od członków rodziny – 15 wniosków,
- z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej – 7 wniosków,
- z Zespołu Interdyscyplinarnego – 2 wnioski,
- zlecono pracownikom socjalnym przeprowadzenie 43 wywiadów środowiskowych,
- występowano do Komisariatu Policji o sporządzenie opinii środowiskowej dotyczącej osób zgłoszonych,
- wzywano na rozmowę osoby, których dotyczyło zgłoszenie,
- prowadzono rozmowy motywuująco-informacyjne z osobami zgłoszonymi i członkami ich rodzin.

W przypadku, gdy osoba wzywana nie zgłosiła się na rozmowę lub też wstępne czynności przeprowadzone w sprawie uzasadniały kontynuowanie postępowania, wówczas kierowano tę osobę na badanie przez biegłych. W wyniku prowadzonych czynności:

- do biegłych sądowych skierowano 36 osób w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia,
- 15 osób pijących ryzykownie i szkodliwie skierowano do Punktu Konsultacyjnego w celu uczestnictwa w rozmowach motywuujących do zmiany szkodliwego wzoru picia,
- wydano 19 decyzji o umorzeniu postępowania,
- przygotowano dokumentację związaną z postępowaniem sądowym (opinia biegłych, protokoły z rozmów, materiały z wywiadów środowiskowych, informacja z Poradni Odwykowej),
- złożono 39 wniosków do Sądu Rejonowego w Częstochowie o wszczęcie postępowania dotyczącego zastosowania leczenia odwykowego,

- wystąpiono do Sądu Rejonowego w Częstochowie w 8 sprawach o przesłanie postanowienia dotyczącego zastosowania leczenia odwykowego.

Ponadto GKRPA zainicjowała udział w 3 kampaniach ogólnopolskich, tj.:

1. „Postaw na Rodzinę” – w ramach której do placówek oświatowych rozesłano materiały edukacyjne skierowane do:
 - rodziców i dziadków (ulotka poświęcona relacjom między trzema pokoleniami, ulotka dla rodziców o wychowaniu poprzez dawanie dobrego przykładu, ulotka o odpowiedzialnym rodzicielstwie, ulotka dla rodziców, których dzieci potrzebują pomocy),
 - uczniów i nauczycieli (ulotka o budowaniu dobrych relacji z otoczeniem – dla uczniów szkół podstawowych, ulotka o więzi między trzema pokoleniami – dla uczniów szkół podstawowych, ulotka dla uczniów szkół gimnazjalnych potrzebujących pomocy, ulotka dla uczniów szkół gimnazjalnych poświęcona rolom poszczególnych członków rodziny, Poradnik dla nauczycieli „Postaw na rodzinę!” 2012).

W ramach Kampanii zostało zorganizowane spotkanie integracyjne w Szkole Podstawowej w Kulejach pod hasłem „Bawimy się Razem”, w którym udział wzięły rodziny z terenu gminy wytypowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Dzieci i ich rodzice w ramach spotkania obejrzeni spektakl przygotowany przez dzieci i mieszkańców Kulei pt. „Brzydkie Kaczątka”; wzięli też udział we wspólnych zabawach prowadzonych przez profesjonalnego wodzireja.

2. „Zachowaj Trzeźwy Umysł” – organizatorem kampanii jest Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Kampania skierowana jest do dorosłych konsumentów napojów alkoholowych. Jej celem jest ograniczenie liczby osób pijących ryzykownie i szkodliwie oraz przekazanie wiedzy na temat szkód, jakie wiążą się ze spożywaniem alkoholu. W ramach kampanii prowadzono wśród społeczności lokalnej kolportaż ulotek. Wykonano gazetkę ścienną, na której eksponowano materiały informacyjno-edukacyjne dotyczące problematyki uzależnienia od alkoholu.
3. „Pozory mylą, dowód nie” – celem kampanii jest ograniczenie sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim oraz przeciwdziałanie spożyciu alkoholu w tej grupie wiekowej. W ramach kampanii zlecono przeprowadzenie programu informacyjno-kontrolnego na terenie gminy, dotyczącego dostępności sprzedaży alkoholu nieletnim „Zakup kontrolowany”, do którego zgłoszono 30 punktów sprzedających napoje alkoholowe.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie pełnią inne jednostki i grupy wsparcia. Ich wykaz zawiera poniższa tabela.

Tabela 40. Jednostki i grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych i dotkniętych przemocą w rodzinie w gminie

nazwa jednostki	adres jednostki
Punkt Konsultacyjny	ul. Śląska 20, 42-130 Wręczyca Wielka
Grupa wsparcia dla osób współuzależnionych oraz doznających przemocy w rodzinie	ul. Sienkiewicza 1, 42-130 Wręczyca Wielka
Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	ul. Sienkiewicza 1, 42-130 Wręczyca Wielka

Ważną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie odgrywa Punkt Konsultacyjny. Pomoc mogą tam znaleźć osoby uzależnione od alkoholu, osoby współuzależnione, osoby dotknięte przemocą domową, sprawcy przemocy, rodziny znajdujące się w sytuacji kryzysowej oraz rodziny mające problemy wychowawcze. W Punkcie Konsultacyjnym przyjmują: certyfikowany instruktor terapii uzależnień oraz 2 psychologów. W 2012 roku certyfikowany instruktor terapii uzależnień udzieliła ogółem 251 konsultacji, w tym dla:

- osób uzależnionych – 196 konsultacji;
- osób współuzależnionych – 53 konsultacje,
- osób doznających przemocy domowej – 1 konsultacja,
- sprawców przemocy – 1 konsultacja,
- 10 osób uzależnionych od alkoholu, które uczestniczyły w rozmowach motywujących, podjęło terapię w Poradniach Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia w Częstochowie i Kłobucku.

W 2012 r. psycholog kliniczny udzieliła 298 konsultacji dla 85 osób, w tym dla:

- 15 osób uzależnionych od alkoholu – 35 konsultacji,
- 6 osób współuzależnionych – 31 konsultacji,
- 10 osób doznających przemocy w rodzinie – 63 konsultacje,
- 4 sprawców przemocy – 16 konsultacji,
- 40 osób – 123 konsultacje dotyczące pomocy w sytuacjach kryzysowych,
- 10 dzieci – 30 porad.

Psycholog mająca dyżury w Punkcie Konsultacyjnym i Zespole Szkół we Wręcycy Wielkiej zrealizowała:

- zajęcia profilaktyczne dla uczniów klas III Gimnazjum na temat: „Alkohol a ciąża”,
- 2 konsultacje z rodzicami,

- 4 konsultacje z uczniami,
- 9 konsultacji z nauczycielami,
- 32 konsultacje z osobami dorosłymi,
- 52 konsultacje z dziećmi.

Ponadto w okresie od marca do grudnia 2012 r. 33 mieszkańców gminy skorzystało z bezpłatnych usług mediatora pełniącego dyżury w budynku Urzędu Gminy we Wręczyca Wielkiej.

W ramach działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w 2012 r. odbyło się 129 spotkań, na których rozpatrywane były sprawy dotyczące 70 rodzin.

Istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie pełnią również placówki oświatowe oraz Gminny Ośrodek Kultury. W roku 2012 zrealizowano następujące zadania:

- Projekt „Sportowa alternatywa z nałogami wygrywa – ferie na sportowo – 35 dzieci,
- Piknik integracyjny dla dzieci z grup ryzyka i dzieci niepełnosprawnych – 25 dzieci,
- „By uchronić się przed zagrożeniami współczesnego świata” – projekt dotyczący zagospodarowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym (wyjazdy na basen i do aquaparku) – 100 dzieci,
- Spektakl profilaktyczny „Zabawa w tropikach, czyli Afrykańska przygoda” – 110 dzieci,
- Spektakl edukacyjny „Reguły gry” dla klas IV-VI – 140 dzieci,
- Spektakl profilaktyczny dla klas I-III Gimnazjum „Złodzieje marzeń”, który przedstawiał historię rodziny rozbitej przez nałóg – 175 dzieci,
- Koncert profilaktyczny „Egoiści” w wykonaniu Piotra Lubertowicza – 175 dzieci,
- Konkurs Plastyczny „W siłach nałogu” – 18 dzieci,
- Projekt wychowawczy „Hobby to doskonały sposób, by wolny czas przestał istnieć” – 16 dzieci,
- Projekt „Jak ustrzec się od zła – poetyckie remedium” – 80 dzieci,
- Półkolonie dla dzieci z rodzin problemowych – 15 dzieci,
- Zajęcia profilaktyczno-wychowawcze „Kulturalno-sportowe ferie” – 20 dzieci,
- „Przed używkami uciekaj na własnych nogach” – XXV i XXVI masowy bieg przełajowy – 360 dzieci,
- „Kto da nam skrzydła” – projekt profilaktyczno-wychowawczy dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych – 20 dzieci,
- Turniej szkół z okazji Dnia Dziecka klasy I-IV „Gminny Czwórbój Lekkoatletyczny” – 74 dzieci,

- Półkolonie dla dzieci z rodzin problemowych – 15,
- Rajd rowerowy „Wędrówki po gminie Wręczyca Wielka sposobem na podnoszenie sprawności fizycznej i zapobieganie patologiom społecznym” – 49 dzieci,
- Ferie aktywne, bezpieczne oraz wolne od nałogów, realizowane w ramach programu „Ferie bez nałogów, ale z pasją” – 25 dzieci,
- Projekt „II Gminny Konkurs Informatyczny „Trzeźwy umysł drogą do sukcesu” – 5 dzieci,
- Międzyszkolny turniej tenisa stołowego – 20 dzieci,
- Międzyszkolny Konkurs Literacko-Plastyczny „Na drodze przemocy nie można dotrzeć do lepszej przyszłości” – 48 dzieci,
- Projekt „Wesołe ferie” – 30 dzieci,
- Gminny Konkurs Plastyczno-Literacki – „Stop nietrzeźwym kierowcom” – 110 dzieci,
- Warsztaty plastyczne dla dzieci, młodzieży – wyrażanie siebie przez sztukę – 50 dzieci,
- Edukacja teatralna dla młodzieży gimnazjalnej; arte-terapia – teatr formą terapii dla młodzieży z problemami – 1.200 dzieci.

Cenne źródło informacji na temat skali problemów alkoholizmu, narkomanii i palenia papierosów stanowią również wyniki badań monitoringowych, które w ramach diagnozy problemów uzależnień i innych zagrożeń przeprowadzono w gminie w 2011 roku. Prowadzono je wśród dzieci i młodzieży z III klas gimnazjum (97 uczniów) oraz w VI klasach szkół podstawowych położonych na terenie gminy (112 uczniów). Pokazały one m.in., że:

- 80,41% gimnazjalistów i 43,75% szóstoklasistów piło w swoim życiu alkohol,
- ankietowani sięgają częściej po piwo – 74,36% gimnazjalistów i 59,18% szóstoklasistów, niż po wódkę, którą spożywało odpowiednio: 42,31% gimnazjalistów i 6,12% szóstoklasistów,
- 42,31% uczniów gimnazjum i 6,12% szóstoklasistów piło w swoim życiu alkohol więcej niż 10 razy,
- zdecydowana większość gimnazjalistów, tj. 43,30% piła alkohol u kolegi lub koleżanki, natomiast szóstoklasiści w większości pili alkohol po raz pierwszy w domu rodzinnym (57,14% uczniów), co wskazuje, że rodzice wykazują się znaczną tolerancją co do spożywania alkoholu przez swoje dzieci,
- 46,94% uczniów przyznało, że to rodzice poczęstowali ich alkoholem, 28,57% podało innych członków rodziny, pozostali uczniowie wskazali kolegów oraz że sami próbowali,

- większość respondentów (prawie 80%) przyznało, że zna osoby ze swojej grupy wiekowej, które piją alkohol,
- najczęstszymi przyczynami sięgania po napoje alkoholowe przez dzieci i młodzież są: chęć dobrej zabawy, ciekawość, presja rówieśników, odstresowanie oraz uroczystości rodzinne,
- 92,7% ankietowanych gimnazjalistów i 89,29% szóstoklasistów stwierdziło, że w ich rodzinach spożywa się alkohol,
- większość uczniów wskazała, że osobami, do których mogą się zwrócić z prośbą o pomoc w przypadku nakłaniania ich do spożywania alkoholu czy palenia papierosów, są rodzice (45,02%), koledzy (16,27%), inni członkowie rodziny 14,83%, tylko 7,18% badanych podało nauczycieli, a aż 27,27% respondentów przyznało, że sami muszą rozwiązywać te problemy,
- do próbowania narkotyków przyznało się 2,68% uczniów z VI klasy szkoły podstawowej i 0% uczniów z III klasy gimnazjalnej,
- palenie papierosów potwierdziło 35 gimnazjalistów, tj. 36,08% ankietowanych i 20 szóstoklasistów, tj. 17,86% respondentów,
- 20 gimnazjalistów, tj. 57,14% i 13 szóstoklasistów, tj. 65% uczniów, którzy zapalili papierosa, deklaruje, że zrobiło to tylko jeden raz w życiu, natomiast 34,29% gimnazjalistów (12 osób) i 30% szóstoklasistów (6 osób) paliło wielokrotnie, a 8,57% gimnazjalistów (3 uczniów) i 5% szóstoklasistów (1 uczeń) pali papierosy codziennie,
- uczniowie najczęściej kupują papierosy z kieszonkowego (70% palących gimnazjalistów i 55% szóstoklasistów), pozostali nabywają je za pieniądze pożyczone od kolegów lub otrzymane od krewnych,
- 23,71% ankietowanych gimnazjalistów i 43,75% szóstoklasistów uważa, że zajęcia profilaktyczne powinny być prowadzone często, 62,89% gimnazjalistów i 38,39% szóstoklasistów opowiada się za sporadycznym prowadzeniem takich działań, a 12,37% uczniów gimnazjum i 15,18% uczniów szkoły podstawowej uważa, że nie powinno być takich zajęć w ogóle. 2,68% wszystkich badanych nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie.

W większości badań dotyczących spożywania alkoholu przez młodzież wyraźnie widać, że czerpie ona wzory picia alkoholu od dorosłych. Wynika z tego, że to właśnie dorośli mają główny wpływ na kształtowanie się postaw, przekonań i zachowań nastolatków związanych z piciem napojów alkoholowych.

19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Wręczyca Wielka badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu anonimowej ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. wójta, radnych, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 66 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie.

Atuty gminy

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o największe atuty gminy. Wskazując je, respondenci zwrócili szczególną uwagę na dobre położenie geograficzne i komunikacyjne gminy, w nieznaczącej odległości od Częstochowy, Kłobucka i aglomeracji śląskiej. Doceniono także walory przyrodnicze gminy Wręczyca Wielka: czyste środowisko, brak uciążliwego przemysłu, duże obszary leśne, park krajobrazowy, rezerваты i użytki ekologiczne.

Część ankietowanych z uznaniem wyrażała się o infrastrukturze gminnej. Wysoko oceniono jakość i postępującą rozbudowę dróg, kanalizację, oczyszczalnię ścieków, oświetlenie uliczne, przystanki autobusowe i chodniki przy głównych drogach.

Uznanie respondentów uzyskał również szeroki dostęp do placówek oświatowych, ich rozbudowa i remonty, a także powstające place zabaw, łatwy dostęp do obiektów sportowych oraz możliwość nieodpłatnych zajęć w Gminnym Ośrodku Kultury.

Badani duże znaczenie przywiązywali również do gminnych służb mundurowych. Doceniono sprawnie działającą policję oraz Ochotnicze Straże Pożarne. Respondenci podkreślali dbałość o ogólną estetykę gminy, sprawnie działającą administrację i GOPS, zaradność miejscowych przedsiębiorców oraz ogólny potencjał środowiska lokalnego.

Ankietowani zwrócili również uwagę na działalność świetlicy środowiskowej oraz Punktu Konsultacyjnego. Mieszkańcy wspominali także o walorach historycznych gminy oraz o istniejących na jej obszarze terenach inwestycyjnych.

Słabe strony gminy

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowani identyfikowali słabe strony gminy. Najczęściej wymienianymi słabościami były bezrobocie, brak zakładów pracy i wynikająca z tego niedostateczna liczba miejsc pracy, prowadząca do ubożenia mieszkańców.

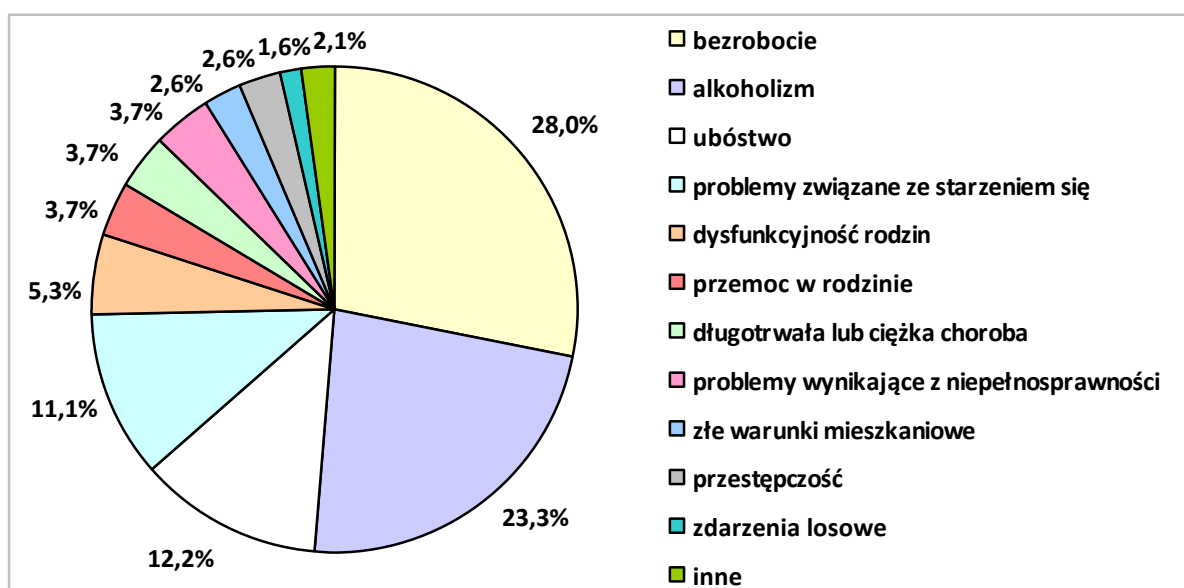
Według ankietowanych bolączkami gminy są także: zaniedbane niektóre drogi lokalne, brak kanalizacji na terenie całej gminy, brak chodników i poboczy przy części szlaków komunikacyjnych, zbyt mała liczba połączeń autobusowych i kolejowych oraz brak lokali socjalnych i ośrodka dla seniorów. Stwierdzono również brak szerokopasmowego Internetu, niewystarczającą sieć ścieżek rowerowych i zbyt małą liczbę imprez kulturalno-rozrywkowych oraz miejsc do uprawiania rekreacji i spędzania czasu wolnego tak przez dorosłych, jak i przez dzieci i młodzież.

Za kolejne słabe strony gminy uznano zbyt małą liczbę miejsc w przedszkolach, brak żłobka, brak gimbusa na niektórych trasach, a także słaby dostęp do lekarzy specjalistów i niewystarczającą opiekę medyczną.

Zdaniem niektórych badanych lokalna społeczność charakteryzuje się biernością, brakiem inicjatywy oraz postawą roszczeniową, co przekłada się na małą liczbę i aktywność organizacji pozarządowych. Mieszkańcy zwrócili również uwagę na słabe wykorzystanie funduszy unijnych i niezagospodarowane tereny inwestycyjne.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

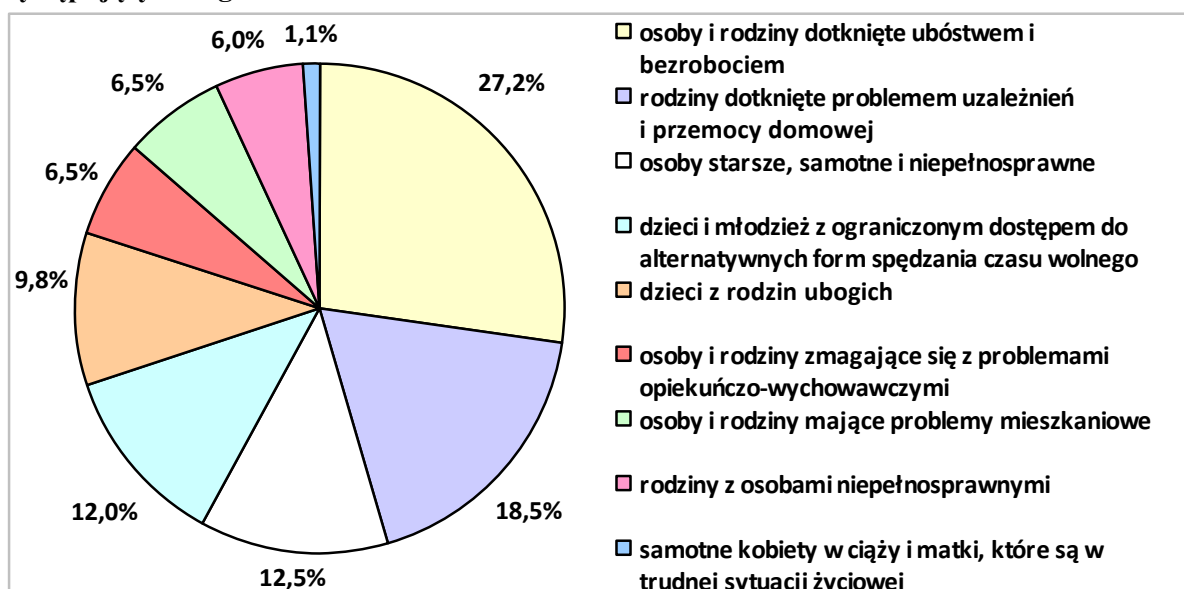

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli przede wszystkim bezrobocie – wskazało nań 28,0% ankietowanych, alkoholizm (23,3%), ubóstwo (12,2%) oraz problemy związane ze starzeniem się (11,1%). Szczególną uwagę zwrócili również na dysfunkcyjność rodzin (5,3%), przemoc w rodzinie, długotrwałą lub ciężką chorobę i problemy wynikające z niepełnosprawności (po 3,7%). W dalszej kolejności wymienili złe warunki mieszkaniowe i przestępczość (po 2,6%) oraz zdarzenia losowe (1,6%).

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowali podali kategorie osób i grup, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych występujących w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie

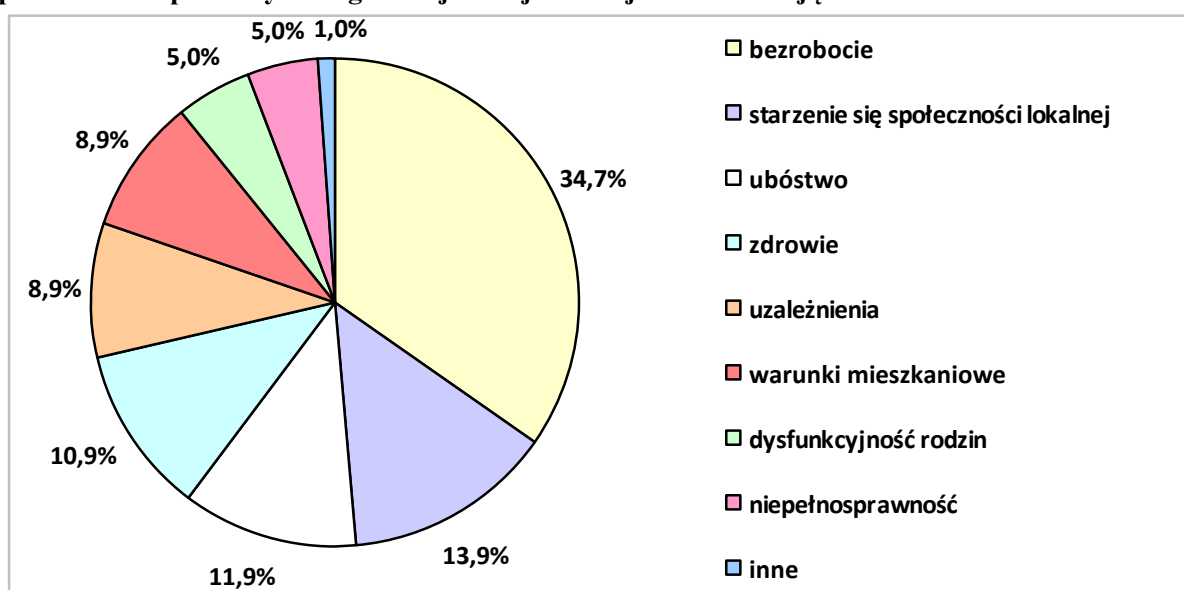
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że grupami, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych w gminie, są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem (27,2%). Liczne grono wśród ankietowanych stanowili również ci, którzy wskazali na rodziny dotknięte problemem uzależnień i przemocy domowej (18,5%), osoby starsze, samotne i niepełnosprawne (12,5%) oraz dzieci i młodzież z ograniczonym dostępem do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (12,0%). Zdaniem respondentów z następstwami problemów społecznych w gminie zmagają się również dzieci z rodzin ubogich (9,8%), osoby i rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz osoby i rodziny mające problemy mieszkaniowe (po 6,5%). W dalszej kolejności

wymienili rodziny z osobami niepełnosprawnymi (6,0%) i samotne kobiety w ciąży i matki, które są w trudnej sytuacji życiowej (1,1%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niewystarczająca. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowalająca

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowalająca w takich obszarach, jak: bezrobocie (34,7%), starzenie się społeczności lokalnej (13,9%), ubóstwo (11,9%) oraz zdrowie (10,9%). Wskazano również uzależnienia i warunki mieszkaniowe (po 8,9%) oraz dysfunkcyjność rodzin i niepełnosprawność (po 5,0%).

Co zrobić, by poprawić sytuację osób i rodzin w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani najczęściej wskazali na potrzebę stworzenia w gminie nowych miejsc pracy oraz aktywizację osób bezrobotnych, w tym młodzieży, przy wykorzystaniu środków z UE i współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Kłobucku (m.in. poprzez organizację kursów i szkoleń umożliwiających podniesienie lub zmianę kwalifikacji, odbywanie staży, organizowanie prac interwencyjnych itp.).

Szczególony nacisk ankietowani położyli na konieczność wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, m.in. poprzez zapewnienie mieszkań socjalnych, utworzenie DPS-u, zwiększenie pomocy dla osób niepełnosprawnych, starszych i samotnych, a także działania mające na celu ich aktywizację oraz integrację społeczną.

Za równie istotne respondenci uznali potrzebę wspierania rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i przemocą domową, m.in. poprzez stały nadzór nad rodzinami z niebieską kartą oraz wspieranie rodzin wielodzietnych, niepełnych i ubogich. Wskazywali również na zapewnienie dostępu do leczenia specjalistycznego oraz konieczność budowy żłobków i zwiększenia liczby miejsc w przedszkolach. Zwrócono także uwagę na potrzebę opracowania długofalowego programu wsparcia dzieci i młodzieży.

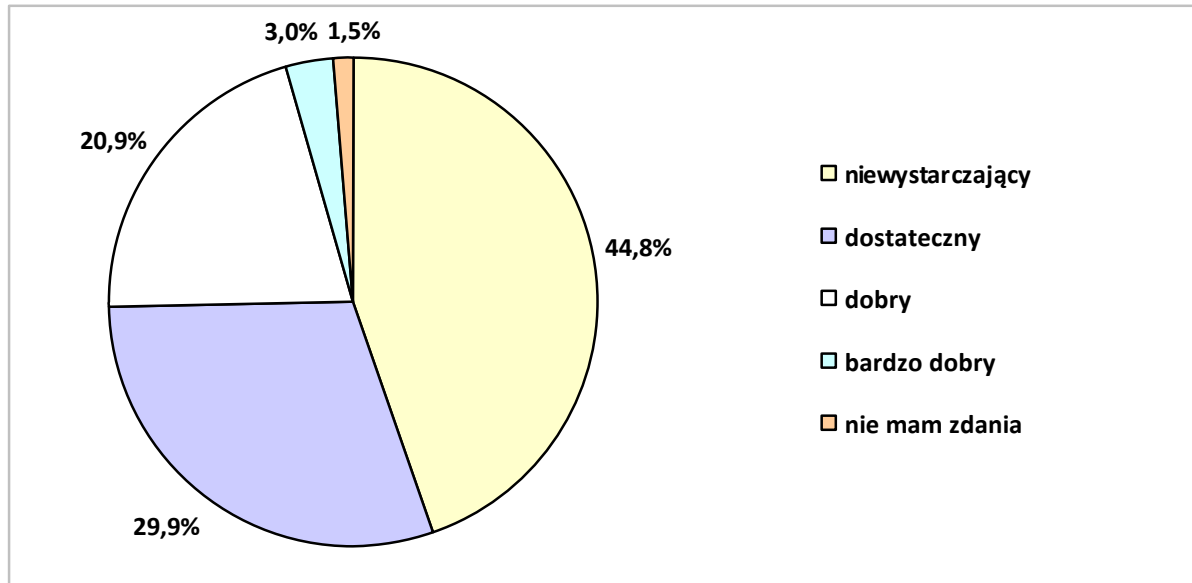
Ankietowani zwrócili również uwagę na zintensyfikowanie działań profilaktycznych w obszarze uzależnień, konieczność zapewnienia stałej pomocy psychologicznej i stworzenia świetlic socjoterapeutycznych oraz objęcia większej liczby rodzin wsparciem asystenta rodziny.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. W pierwszej kolejności zaliczyli do nich: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Urząd Gminy, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowy Urząd Pracy oraz policję. Ważną rolę do odegrania przypisali również władzom samorządowym, Gminnemu Ośrodkowi Kultury, Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, grupom wsparcia, Starostwu Powiatowemu, organizacjom rolniczym, lokalnym zespołom sportowym, kołom zainteresowań pozaszkolnych, Związkowi Emerytów i Rencistów, kościołowi oraz Powiatowemu Zarządowi Dróg.

Kolejne kwestie poruszone w ankiecie dotyczyły dostępności w gminie placówek służby zdrowia, oświatowo-wychowawczych, kulturalnych oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych. Jednocześnie poproszono badanych o wskazanie deficytów w powyższym zakresie. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

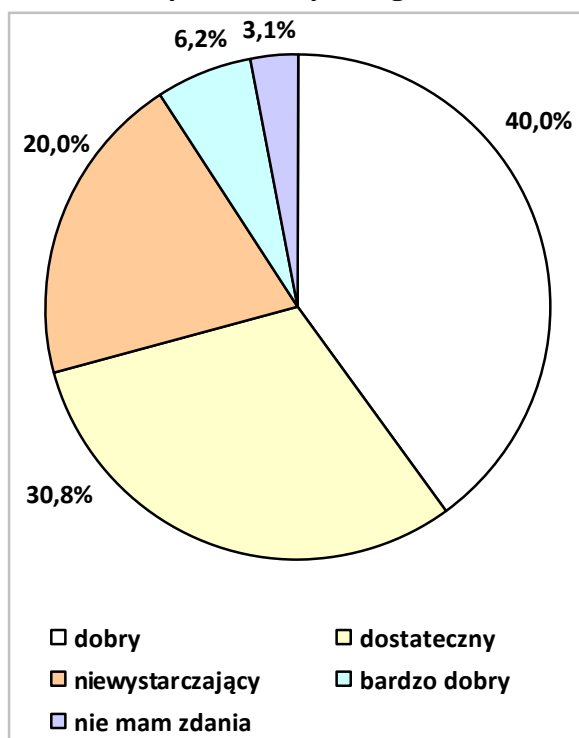

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

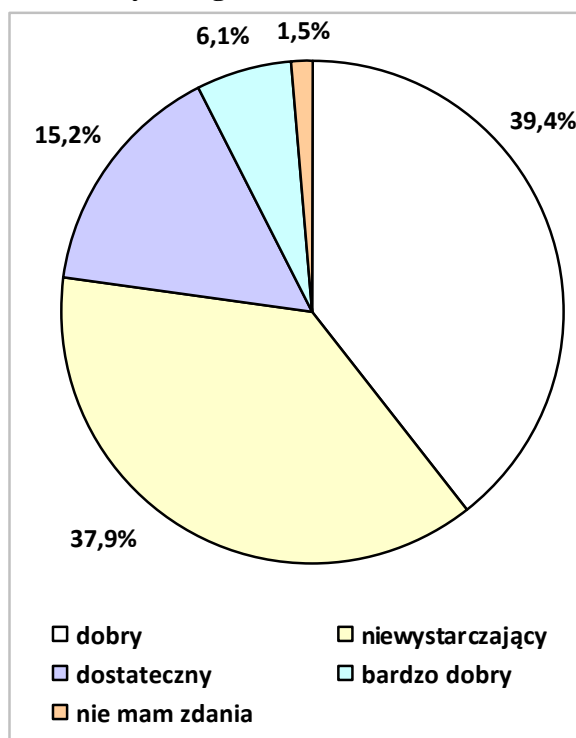
Dostępność placówek służby zdrowia została uznana za niewystarczającą przez 44,8% respondentów. Dostatecznie oceniło ją 29,9% badanych, dobrze 20,9%, a bardzo dobrze tylko 3,0% ankietowanych. Zdania w tej sprawie nie wyraziło 1,5% mieszkańców.

Do lekarzy, których w gminie brakuje, bądź do których trudno się dostać, ankietowani zaliczyli przede wszystkim kardiologa, okulistę, neurologa, dermatologa i alergologa, a następnie psychologa, psychiatrę, geriatrę, stomatologa, pediatrę, ortopedę, diabetologa, ginekologa, urologa i pulmonologa. Ponadto wymienili też: gastroenterologa, lekarza medycyny pracy, internistę, chirurga, laryngologa, endokrynologa, onkologa oraz chirurga, a także fizjoterapeutę i dietetyka.

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

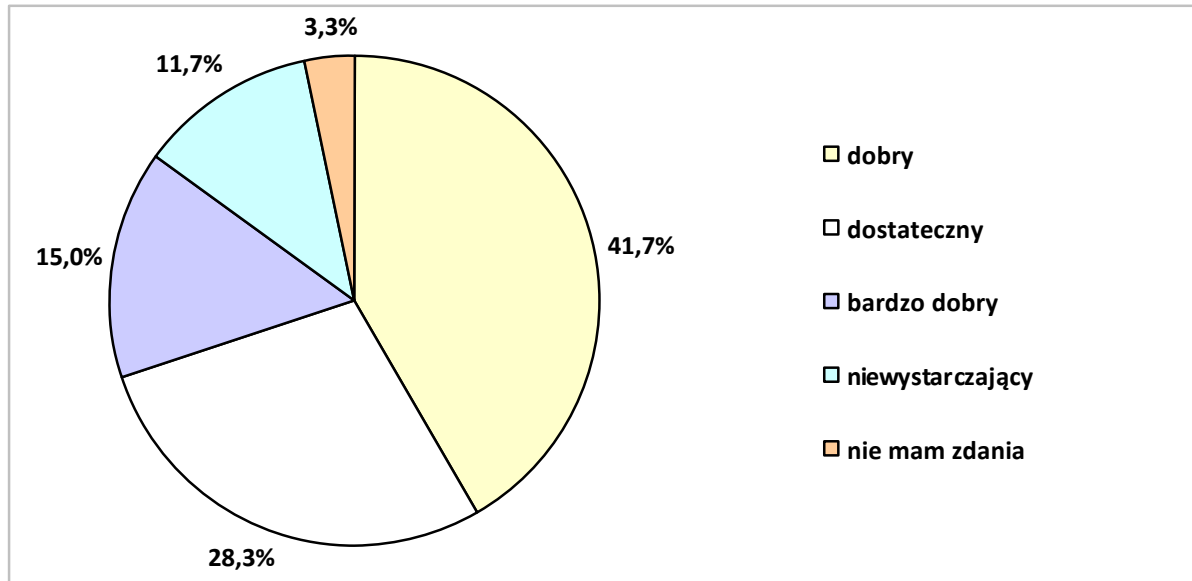
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie został oceniony pozytywnie – 40,0% respondentów uznało, że jest on dobry, 30,8% oceniło, że jest on dostateczny, a 6,2% uznało go za bardzo dobry. Odmienną opinię wyraziło 20,0% respondentów, a 3,1% nie miało zdania w tej sprawie.

Dostępność placówek kulturalnych została oceniona znacznie gorzej. 39,4% respondentów odpowiedziało, że dostęp do placówek kulturalnych w gminie jest dobry, ale 37,9% ankietowanych uznała, że jest on niewystarczający. Za dostateczny uznało go 15,2% badanych, za bardzo dobry 6,1%. Opinii w tej kwestii nie wyraziło 1,5% respondentów.

Wskazując placówki oświatowo-wychowawcze oraz kulturalne, których w gminie brakuje, bądź do których dostęp jest ograniczony, badani wymienili przede wszystkim świetlice środowiskowe, żłobek, a następnie kluby młodzieżowe i klubokawiarnie oraz kawiarenkę internetową.

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

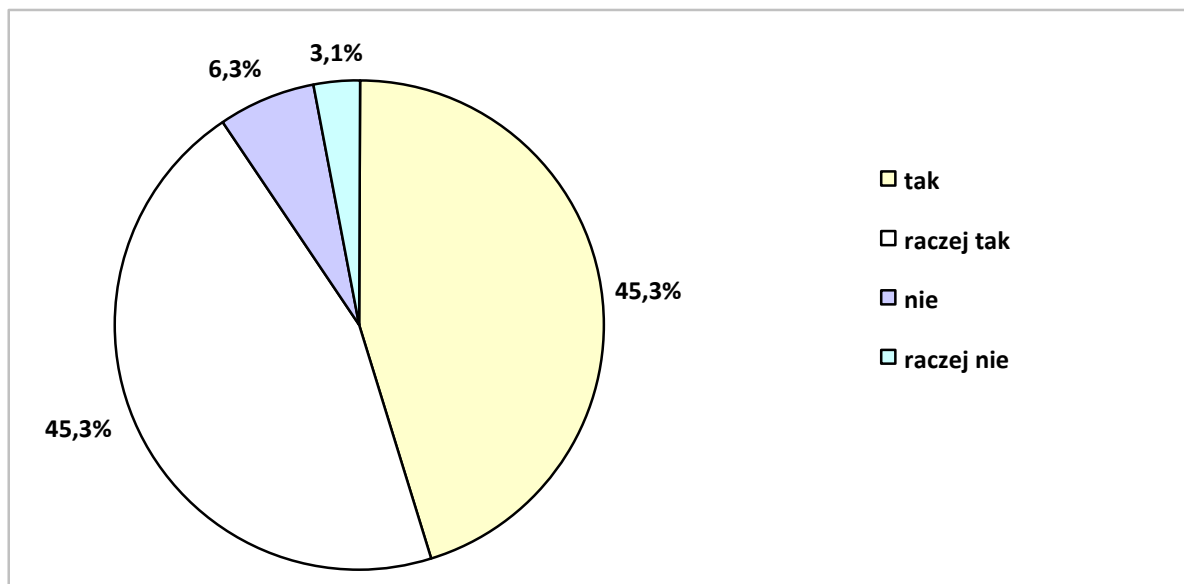
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie został oceniony pozytywnie. 41,7% ankietowanych uznało go za dobry, 28,3% za dostateczny, a 15,0% za bardzo dobry. Za niewystarczający uznało go 11,7% respondentów. Zdania w tej sprawie nie wyraziło 3,3% badanych.

W przypadku infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani dostrzegli potrzebę budowy basenu, boisk Orlik, ścieżek rowerowych, placów zabaw, siłowni, fitnessu, wielofunkcyjnych obiektów sportowych, ogólnodostępnych sal gimnastycznych, boiska lekkoatletycznego, kortów tenisowych oraz skateparku.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające uzyskać od respondentów opinie na temat stanu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (w sumie aż 90,6%) stwierdziła, że czuje się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmienną opinię wyraziło w sumie 9,4% badanych.

20. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W 2012 roku w gminie Wręczyca Wielka funkcjonowało 39 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego (Wieloletni Program współpracy gminy Wręczyca Wielka z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2012-2014), podejmował

z nimi współpracę, która przybierała formę zlecenia organizacjom realizacji zadań własnych gminy oraz dofinansowania działalności statutowej organizacji. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w gminie.

Tabela 41. Organizacje pozarządowe w gminie w 2012 roku

Lp.	Nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania	kategoria klienta
1.	Stowarzyszenie „Prom” na rzecz rozwoju i wspierania kultury, sportu i turystyki Gminy Wręczyca Wielka, ul. Śląska 20, 42-130 Wręczyca Wielka	<ul style="list-style-type: none"> popularyzacja kultury fizycznej i sportu, działalność naukowa, kulturalna, ekologiczna, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego. 	mieszkańcy gminy
2.	Związek Emerytów i Rencistów we Wręczycy Wielkiej, ul. Śląska 20, 42-130 Wręczyca Wielka	<ul style="list-style-type: none"> szeroko pojęta działalność na rzecz osób starszych, organizowanie życia kulturalnego, podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, organizowanie wycieczek, wczasów i imprez okolicznościowych. 	emeryci, renciści i inwalidzi z terenu gminy
3.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Truskolasach, ul. Krótka 4, 42-134 Truskolasy		
4.	Związek Emerytów i Rencistów w Węglowicach, Węglowice 48, 42-133 Węglowice		
5	Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych, ul. Śląska 20, 42-130 Wręczyca Wielka	<ul style="list-style-type: none"> reprezentowanie środowisk kombatanckich, działalność promocyjna, historyczna i wydawnicza, udzielanie kombatantom pomocy prawnej i materialnej, pomoc przy przewycięzaniu trudnych sytuacji życiowych, działalność wspierająca, pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie ich szans. 	kombatanci, osoby starsze
6	Stowarzyszenie „Szkoła w Węglowicach”, Węglowice 3, 42-133 Węglowice	<ul style="list-style-type: none"> działania w obszarze sportu, turystyki, pozaszkolnych form kształcenia, organizowanie imprez kulturalnych. 	mieszkańcy gminy
7	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Kalei, Szarlejki i Wydry, Kalej, ul. Szkolna 1, 42-130 Wręczyca Wielka	<ul style="list-style-type: none"> aktywizacja i integracja środowisk lokalnych, wspieranie rozwoju wsi Kalei, Szarlejki i Wydry, promowanie wsi Kalei, Szarlejki i Wydry w regionie, 	mieszkańcy wsi

		<ul style="list-style-type: none"> wspieranie rozwoju kulturalno-sportowego i oświatowego. 	
8	Stowarzyszenie na rzecz Integracji Społeczności Lokalnej Pozytywnie-Aktywni, Szarlejka, ul. Łukaszevicza 112, 42-130 Wręczyca Wielka	<ul style="list-style-type: none"> organizowanie imprez charytatywno-integracyjnych, organizowanie wyjazdów turystyczno-edukacyjnych, wydawanie broszur związanych z celami Stowarzyszenia, organizowanie warsztatów rozwojowych, pozafinansowe i finansowe wspieranie rodzin w trudnej sytuacji życiowej, prowadzenie działalności integrującej członków Stowarzyszenia poprzez aktywność zawodową, kulturalną, rekreacyjną i towarzyską. 	mieszkańcy gminy
9	Stowarzyszenie na rzecz Krzewienia Kultury i Oświaty we Wsi Grodzisko, Grodzisko, ul. Floriańska 16, 42-130 Wręczyca Wielka	<ul style="list-style-type: none"> aktywizacja i integracja środowisk lokalnych, wspieranie rozwoju wsi Grodzisko, promowanie wsi Grodzisko w regionie, działalność w obszarze kultury i sztuki, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego. 	mieszkańcy wsi Grodzisko
10	Fundacja na rzecz Rozwoju Gminy Wręczyca Wielka, ul. Mickiewicza 11, 42-130 Wręczyca Wielka	<ul style="list-style-type: none"> aktywizacja i integracja środowisk lokalnych, promowanie gminy Wręczyca Wielka w regionie, działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych. 	mieszkańcy gminy
11	Społeczny Komitet Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym przy Przedszkolu z Oddziałem Integracyjnym we Wręcycy Wielkiej, ul. Sportowa 2b, 42-130 Wręczyca Wielka	<ul style="list-style-type: none"> pomoc materialna dzieciom specjalnej troski i ich rodzinom, organizacja imprez kulturalnych i wycieczek dla dzieci niepełnosprawnych. 	dzieci niepełnosprawne
12	Stowarzyszenie „Koła Gospodyń Wiejskich Gminy Wręczyca Wielka”, ul. Śląska 20, 42-130 Wręczyca Wielka	<ul style="list-style-type: none"> kultywowanie dziedzictwa kulturowego i kulinarnego, zachowanie tradycji, obrzędów i zwyczajów ludowych, integracja środowisk wiejskich, promocja gminy 	mieszkańcy gminy
14	Klub Sportowy „Olimpia”, ul. Sportowa 2, 42-134 Truskolasy	<ul style="list-style-type: none"> rozwój różnych dyscyplin sportowych, szczególnie piłki nożnej, szkolenie i organizowanie zajęć, promocja sportu, dbanie o bazę sportowo-rekreacyjną, zachęcanie młodzieży do aktywnego udziału w zajęciach sportowych, uczestnictwo w zawodach, integracja dzieci i młodzieży z terenu gminy. 	dzieci i młodzież, mieszkańcy gminy
15	Klub Sportowy „Sokół”, ul. Sportowa 2, 42-130 Wręczyca Wielka		
16	Ludowy Klub Sportowy „Junior”, Szarlejka, ul. Słoneczna 18, 42-130 Wręczyca Wielka		

17	Ludowy Klub Sportowy „Huragan”, Jezioro 44, 42-133 Węglowice		
18	Ludowy Klub Sportowy „Amator”, Golce 72, 42-134 Truskolasy		
19	Ludowy Klub Sportowy „Płomień”, Borowe, ul. Sportowa, 42-133 Węglowice		
20	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Herkules”, ul. Szkolna 3, 42-134 Truskolasy		
21	Ochotnicza Straż Pożarna w Biezeniu, ul. Strażacka 4, 42-133 Węglowice	<ul style="list-style-type: none"> • działanie na rzecz ochrony życia, zdrowia i mienia przed pożarami, klęskami żywiołowymi i zagrożeniami ekologicznymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami, • działanie na rzecz ochrony środowiska, • rozwijanie i upowszechnianie działalności kulturalnej, • rozwijanie i krzewienie kultury fizycznej i sportu, • inicjowanie i organizowanie imprez sportowych. 	mieszkańcy gminy
22	Ochotnicza Straż Pożarna w Borowem, ul. Długa 77, 42-133 Węglowice		
23	Ochotnicza Straż Pożarna w Czarnej Wsi, ul. Słoneczna 90, 42-133 Węglowice		
24	Ochotnicza Straż Pożarna w Długim Kącie, Długi Kąt 83, 42-133 Węglowice		
25	Ochotnicza Straż Pożarna w Golcach, Golce 20, 42-134 Truskolasy		
26	Ochotnicza Straż Pożarna w Grodzisku, ul. Floriańska 16, 42-130 Wręczyca Wielka		
27	Ochotnicza Straż Pożarna w Hutce, ul. Dolna 2, 42-134 Truskolasy		
28	Ochotnicza Straż Pożarna w Kalei, ul. Główna 55, 42-130 Wręczyca Wielka		
29	Ochotnicza Straż Pożarna w Klepaczce, Klepaczka 45a, 42-134 Truskolasy		
30	Ochotnicza Straż Pożarna w Kulejach, ul. Długa 12, 42-134 Truskolasy		
31	Ochotnicza Straż Pożarna w Nowinach, ul. Długa 90, 42-133 Węglowice		

32	Ochotnicza Straż Pożarna w Pierzchnie, Pierzchno 29, 42-130 Wręczyca Wielka		
33	Ochotnicza Straż Pożarna w Pile, Piła Pierwsza 68, 42-134 Truskolasy		
34	Ochotnicza Straż Pożarna w Szarlejce, Szarlejka, ul. Łukaszewicza 180, 42-130 Wręczyca Wielka		
35	Ochotnicza Straż Pożarna w Truskolasach, ul. Rynek 3, 42-134 Truskolasy		
36	Ochotnicza Straż Pożarna w Węglowicach, Puszczew 32, 42-133 Węglowice		
37	Ochotnicza Straż Pożarna we Wręcycy Wielkiej, ul. Śląska 28, 42-130 Wręczyca Wielka		
38	Ochotnicza Straż Pożarna w Zamłynie, Zamłynie 40, 42-134 Truskolasy		
39.	Zakładowa OSP Arnall Poland, Golce 100, 42-134 Truskolasy		

Dane Urzędu Gminy Wręczyca Wielka.

W 2012 roku w gminie Wręczyca Wielka istniało 7 parafii Kościoła rzymskokatolickiego. Należały do nich:

- Kościół św. Józefa Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny we Wręcycy Wielkiej przy ul. 3 Maja 4,
- Kościół św. Mikołaja Sanktuarium Matki Bożej Truskolaskiej w Truskolasach przy ul. Częstochowskiej 40,
- Kościół św. Jacka, Bór Zapilski – Czarna Wieś przy ul. Szkolnej 4,
- Kościół św. Apostołów Piotra i Pawła w Grodzisku przy ul. Ogrodowej 58,
- Kościół Najświętszej Maryi Panny Królowej Aniołów w Kalei przy ul. Cmentarnej 1,
- Kościół św. Maksymiliana Marii Kolbego w Kulejach przy ul. Kościelnej 42,
- Kaplica p.w. Miłosierdzia Bożego w Długim Kącie, Długi Kąt 42.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku strategii Rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie i ubóstwo;
- rodzina, dziecko i młodzież;
- uzależnienia i przemoc w rodzinie;
- bezdomność;
- starość;
- niepełnosprawność;
- kapitał społeczny i ludzki.

Obszar BEZROBOCIE I UBÓSTWO	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia bezrobocia • prowadzenie przez pracowników socjalnych działań służących aktywizacji osób bezrobotnych • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach • przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań mających na celu ograniczenie zjawiska bezrobocia w gminie, w tym wśród kobiet • nieprowadzenie przez pracowników socjalnych działań służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym osób w wieku 45 lat i więcej • nierozpowszechnianie ofert pracy z zagranicy • niepozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • ograniczone działania mające na celu zachęcanie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy, • brak działań wpływających na dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy

	<ul style="list-style-type: none"> niewystarczająca współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych brak działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy oraz o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach korzystanie przez osoby bezrobotne z dostępu do europejskich rynków pracy 	<ul style="list-style-type: none"> wzrost poziomu bezrobocia zwiększający się poziom bezrobocia wśród kobiet i osób w wieku 45 lat i więcej występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia wzrost liczby osób bezrobotnych wymagających aktywizacji brak działań ograniczających bezrobocie dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) niewielka liczba nowych inwestorów tworzących miejsca pracy ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych wzrost poziomu nielegalnego zatrudnienia zwiększająca się skala ubóstwa wśród mieszkańców gminy

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin efektywna praca socjalna analizowanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży koordynowanie działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzież rozwijanie opieki przedszkolnej podnoszenie poziomu nauczania w gminie dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia prowadzenie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> niezapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tego rodzaju wsparcia brak działań inicjujących powstawanie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci ograniczone działania na rzecz utworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży brak działań na rzecz rozwoju szkolnictwa ponadgimnazjalnego brak działań na rzecz rozwoju szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego niedostateczne propagowanie wśród dzieci i młodzieży idei wolontariatu
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> istnienie warunków do prowadzenia pracy socjalnej 	<ul style="list-style-type: none"> zwiększająca się liczba rodzin dysfunkcyjnych niedostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin,

<ul style="list-style-type: none"> • możliwość poprawy skuteczności pomocy udzielanej rodzinom, dzieciom i młodzieży dzięki koordynacji działań instytucji wspierających te grupy • dostateczny dostęp do opieki przedszkolnej • odpowiednia dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych • zadowalający poziom nauczania w placówkach oświatowych • wzrastająca liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego • istnienie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców 	<p>dzieci i młodzieży</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego • brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • ograniczony dostęp do placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży • brak możliwości kontynuowania przez młodzież nauki na poziomie ponadgimnazjalnym w gminie • niewielka liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży • słaba dostępność opieki medycznej
---	---

Obszar UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • zapewnianie dostępu do pomocy psychospołecznej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień • kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe • prowadzenie wśród nauczycieli, rodziców i sprzedawców napojów alkoholowych działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień • diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych • inicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • pozyskanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży • różnorodność działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • funkcjonowanie w gminie zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie • zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie • niekierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych

szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba rodzin korzystających ze wsparcia psychospołecznego i prawnego • wzrost liczby osób uzależnionych i współuzależnionych objętych leczeniem odwykowym • zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami • zmniejszająca się skala zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych • istnienie w gminie instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • dostateczna kadra pracująca z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • wzrastająca wśród dzieci i młodzieży świadomość zagrożenia uzależnieniami • realizowanie programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie • wzrost liczby rodzin objętych poradnictwem i interwencją z powodu przemocy w rodzinie • niezwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> • niewielka liczba osób wyleczonych z uzależnień • obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej • brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie • wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • zwiększająca się liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych

Obszar BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • diagnozowanie problemu bezdomności • prowadzenie działań na rzecz osób bezdomnych • informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • zapewnianie osobom bezdomnym schronienia • zapewnianie wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności • prowadzenie działań uwrażliwiających mieszkańców na problemy osób bezdomnych oraz mających na celu zwiększenie akceptacji społecznej osób bezdomnych • współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczone działania zapobiegające bezdomności • brak standaryzacji usług świadczonych osobom bezdomnym • nieprowadzenie działań na rzecz reintegracji zawodowej osób bezdomnych • nieudzielanie wsparcia osobom bezdomnym przybywającym z innych gmin • brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niewielka skala problemu bezdomności w gminie, przy niezwiększającej się liczbie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych wymagających schronienia • posiadanie przez bezdomnych wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • odpowiednia jakość usług świadczonych 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczone możliwości realizowania indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności • niski poziom społecznej akceptacji osób bezdomnych • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych

<p>osobom bezdomnym</p> <ul style="list-style-type: none"> • niezwiększająca się liczba osób bezdomnych zmagających się z bezrobociem oraz bezdomnych przybyłych z innej gminy • wzrost liczby osób wychodzących z bezdomności • brak zjawiska minimalizowania problemów osób bezdomnych 	
---	--

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • badanie liczebności osób starszych • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • wystarczająca liczba pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi • kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej • podejmowanie działań mających na celu podniesienie poziomu życia osób starszych • prowadzenie wśród osób starszych działań prozdrowotnych • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych • prowadzenie działań mających na celu poprawę sfery technicznej, ułatwiającej osobom starszym codzienne życie • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań inicjujących powstawanie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób starszych • niezapewnianie osobom starszym wsparcia w ramach małych form pomocy (klub seniora, dom dziennego pobytu) • brak działań umożliwiających osobom starszym kontynuowanie aktywności zawodowej • inicjowanie w gminie wolontariatu na rzecz osób starszych • niezapewnianie osobom młodym warunków do pozostania w gminie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy • wzrastająca liczba osób starszych korzystających z usług opiekuńczych • możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny • dobra dostępność domów pomocy społecznej • dobry poziom życia osób starszych • zwiększający się udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych • brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób starszych • odpowiednia do potrzeb osób starszych infrastruktura techniczna • funkcjonowanie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby osób starszych • brak w gminie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób starszych • ograniczony dostęp osób starszych do małych form pomocy (klub seniora, dom dziennego pobytu) • niewielka liczba osób starszych kontynuujących aktywność zawodową • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu • występowanie zjawiska migracji osób młodych, do większych jednostek administracyjnych

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy podjmowanie współpracy z podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne osobom niepełnosprawnym udział w likwidacji barier utrudniających codzienne życie osób niepełnosprawnych upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych podjmowanie działań służących zwiększeniu społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych podjmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> brak badań liczebności osób niepełnosprawnych niewystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym brak wsparcia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi nieinicjowanie powstawania w gminie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych brak grup i klas integracyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych brak działań inicjujących wolontariat na rzecz osób niepełnosprawnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia funkcjonowanie bazy rehabilitacyjnej w gminie wystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> wzrost liczby osób niepełnosprawnych zwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych wymagających opieki i wsparcia ze strony pracowników GOPS-u wzrost liczby osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających wsparcia brak w gminie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie wzrastająca liczba dzieci wymagających umieszczenia w grupach i klasach integracyjnych brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> niewystarczająca do potrzeb liczba pracowników socjalnych brak diagnozowania problemów społecznych w gminie nieinicjowanie powstawania w gminie nowych placówek pomocy społecznej nieprowadzenie bazy danych o instytucjach wsparcia i organizacjach pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom

<ul style="list-style-type: none"> • poprawianie jakości obsługi klientów GOPS-u • uświadamianie władzom gminy roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej • brak działań inicjujących wolontariat • ograniczona współpraca z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze wykwalifikowana kadra zatrudniona w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej • posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia • odpowiednia jakość obsługi klientów GOPS-u, • posiadanie przez pracowników pomocy społecznej wiedzy na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom • wystarczające dofinansowanie systemu pomocy społecznej • świadomość władz gminy co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej • funkcjonowanie organizacji pozarządowych w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego • popadanie w rutynę i doznawanie syndromu wypalenia zawodowego przez pracowników pomocy społecznej • niewystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie • niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej • mała liczba wolontariuszy świadczących pomoc osobom wymagającym wsparcia • niewłączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe

22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wręczyca Wielka obejmowała kilkanaście zagadnień. Jej wyniki posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy na lata 2014-2022. Zostały one przedstawione w części programowej strategii i zawierają działania, które powinny przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych tak występujących w gminie obecnie, jak i w najbliższych latach. Działania te są wyznaczone w następujących obszarach:

1. Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom poprzez:

- zapewnienie dotkniętym i zagrożonym ubóstwem bezpieczeństwa socjalnego,
- wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy,
- pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

- 2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez:**
 - wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania,
 - pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia,
 - wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
- 3. Promowanie zdrowego stylu życia przeciwdziałającego niepełnosprawności oraz rozwijanie systemu wsparcia i aktywizacji osób starszych i niepełnosprawnych poprzez:**
 - usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki,
 - ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.
- 4. Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie poprzez:**
 - zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia,
 - profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
- 5. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego poprzez:**
 - przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich,
 - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
- 6. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego poprzez:**
 - wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej,
 - wyzwalanie aktywności obywatelskiej,
 - wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wręczyca Wielka na lata 2014-2022, jest następująca:

**Gmina Wręczyca Wielka dąży do pełnej integracji mieszkańców,
stwarza im możliwości rozwoju
oraz przeciwdziała zjawiskom marginalizacji i wykluczenia społecznego.**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Cel strategiczny 1.:

Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.
2. Zapewnienie zagrożonym ubóstwem bezpieczeństwa socjalnego.
3. Pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Zwiększenie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu przywrócenia na rynek pracy osób długotrwale bezrobotnych oraz promowania korzyści wynikających z legalnego zatrudnienia, m.in. w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych kontynuowanie prac społecznie użytecznych, robót publicznych, staży.
2. Realizacja świadczeń z pomocy społecznej dla rodzin, których głównym problemem jest bezrobocie (zasiłki celowe, okresowe, pomoc żywnościowa).
3. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
4. Rozwój doradztwa i poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego) zwiększającego aktywność zawodową bezrobotnych.
5. Wspieranie samozatrudnienia i tworzenia nowych miejsc pracy w sektorze małej i średniej przedsiębiorczości; inicjowanie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej.
6. Promowanie wśród lokalnych przedsiębiorców subsydiowanych form zatrudnienia oraz tworzenia stanowisk pracy dla grup wiekowych będących w trudnej sytuacji na rynku pracy.
7. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, mających na celu wsparcie osób bezrobotnych w ich integracji zawodowej i społecznej.
8. Tworzenie warunków sprzyjających utworzeniu Klubu Integracji Społecznej,
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych oraz z podmiotami ekonomii społecznej o ponadgminnym obszarze działania.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Wsparcie osób i rodzin zagrożonych ubóstwem pracą socjalną, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
3. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz potrzebujących wsparcia.
4. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin dotkniętych i zagrożonych ubóstwem, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
5. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.
6. Wspieranie działań mających na celu budowanie na terenie gminy mieszkań socjalnych.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dotkniętych i zagrożonych ubóstwem oraz z Kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Systematyczne monitorowanie zjawiska bezdomności na terenie gminy.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością.
3. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewnienie dostępu do poradnictwa, opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.
4. Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych.
5. Zapewnianie osobom bezdomnym miejsc w noclegowniach i schroniskach.
6. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2022.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, podmioty ekonomii społecznej, noclegownie i schroniska spoza, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób bezrobotnych i ubogich objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia i ubóstwa,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba działających w gminie podmiotów gospodarczych, w tym podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba programów wsparcia zagrożonych i dotkniętych ubóstwem oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba mieszkań socjalnych.
- liczba opracowanych i realizowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku liczby osób bezrobotnych,
- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych,

- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- wzrostu liczby inwestorów i podmiotów gospodarczych, w tym podmiotów ekonomii społecznej działających na terenie gminy,
- zwiększenia możliwości uzyskania mieszkania przez osoby o niskim statusie materialnym,
- poprawy dostępności i jakości usług świadczonych osobom bezdomnym,
- zwiększenia liczby osób wychodzących z bezdomności.

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia.
3. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.:

1. Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników GOPS-u i placówek oświatowych; rozwój usług asystentów rodziny.
2. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą, bezrobociem, uzależnieniami, przemocą w rodzinie.
3. Udzielanie przez GOPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
4. Zwiększenie dostępności dla rodzin oraz osób samotnie wychowujących dzieci wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, prawnego i socjalnego.
5. Tworzenie grup wsparcia i grup samopomocowych dla osób samotnie wychowujących dzieci.
6. Wsparcie systemu opieki nad dzieckiem do lat 3 poprzez utworzenie żłobka lub klubu dziecięcego.
7. Zwiększenie dostępności opieki przedszkolnej w gminie oraz uelastycznienie czasu pracy placówek przedszkolnych; tworzenie warunków rozwoju dzieci w wieku przedszkolnym o specjalnych potrzebach edukacyjnych.
8. Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz rehabilitacyjnych dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi.
9. Wspieranie realizacji szkolnych programów wychowawczych, profilaktycznych i integracyjnych, zajęć rozwijających zainteresowania i zdolności uczniów.
10. Zwiększenie dostępności zajęć korekcyjno-kompensacyjnych i wyrównawczych dla dzieci i młodzieży z deficytami edukacyjnymi.
11. Zwiększenie dostępności kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych, m.in. poprzez tworzenie grup i klas integracyjnych w przedszkolu i szkołach, prowadzenie nauczania

- indywidualnego oraz likwidowanie barier architektonicznych w placówkach oświatowych.
12. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych, kół zainteresowań, organizowanie wypoczynku.
 13. Tworzenie warunków do utworzenia i funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego, wspierającego rozwiązywanie problemów rodzin oraz rozwoju dzieci i młodzieży.
 14. Utworzenie placówki wsparcia dziennego z programem socjoterapeutycznym dla dzieci.
 15. Wprowadzenie Karty Dużej Rodziny.
 16. Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013-2015.
 17. Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz i przy udziale dzieci i młodzieży.
 18. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę jednostek pomocy społecznej, placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, Policji, organizacji pozarządowych i Kościoła.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2014-2022.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, placówki służby zdrowia, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Policja, organizacje pozarządowe, Kościół.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz oddziaływaniem Zespołu Interdyscyplinarnego,
- liczba samotnych rodziców uczestniczących w grupach wsparcia i samopomocowych,
- liczba placówek opieki nad dziećmi do lat 3,
- liczba dzieci objętych opieką przedszkolną,
- liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego oraz liczba dzieci objętych ich opieką,
- liczba grup i klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych w placówkach oświatowych,
- liczba dzieci i młodzieży objętych alternatywnymi formami spędzania czasu wolnego,
- liczba działających w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz i przy udziale dzieci i młodzieży,
- liczba przedsięwzięć na rzecz realizowanych w ramach współpracy jednostek pomocy społecznej, placówek oświatowo-wychowawczych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów działających na rzecz rodziny i dziecka.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- zwiększenia dostępności wsparcia, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci oraz rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi,
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych,
- wyrównania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających.

Cel strategiczny 3.:

Tworzenie systemu wsparcia i aktywizacji osób starszych i niepełnosprawnych.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym oraz ich opiekunom.
3. Zapewnianie osobom potrzebującym całodobowej instytucjonalnej opieki w domach pomocy społecznej.
4. Realizacja poradnictwa psychologicznego.
5. Współpraca z PCPR-em, PUP-em i PFRON-em w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy likwidacji barier architektonicznych i komunikacyjnych, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz tworzeniu warunków do zatrudniania osób niepełnosprawnych.
6. Tworzenie warunków do zatrudnienia asystentów osób niepełnosprawnych.
7. Zapewnienie odpowiedniej do potrzeb ilości i jakości usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
8. Wspieranie i promowanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć edukacyjnych; utworzenie klubu seniora.
9. Zwiększenie dostępności kształcenia integracyjnego w gminie.
10. Tworzenie grup wsparcia dla rodziców dzieci niepełnosprawnych.
11. Upowszechnianie informacji o prawach osób starszych i niepełnosprawnych oraz dostępnych formach pomocy.
12. Stała współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, z podmiotami ekonomii społecznej tworzącymi miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych (także o ponadgminnym zasięgu działania) oraz z Kościołem.

13. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2014-2022.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych beneficjentów objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi,
- liczba osób korzystających z klubu seniora,
- liczba klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających,
- liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia dla rodziców dzieci niepełnosprawnych
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych i komunikacyjnych,

- liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, w tym w podmiotach ekonomii społecznej,
- liczba przedsięwzięć na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych realizowanych wspólnie z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami ekonomii społecznej,
- liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i niepełnosprawne.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym,
- podniesienia jakości świadczonych usług,
- podniesienia jakości funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania,
- zwiększenia liczby osób usprawionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 4.:

Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne 1-2.:

1. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Realizacja Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2012-2015.
5. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych przemocą w rodzinie; rozpowszechnianie informacji na temat możliwości uzyskania wsparcia ww. zakresie.
2. Zintensyfikowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
3. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego.
4. Rozwój działalności grupy wsparcia dla osób współuzależnionych oraz doznających przemocy w rodzinie.
5. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
6. Utworzenie przy GOPS Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomocy w sytuacjach kryzysowych.

7. Kontynuowanie działalności Punktu Konsultacyjnego Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
8. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, działającymi na rzecz dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2022

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki służby zdrowia, specjaliści, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia w powiecie, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Policja, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy

społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,

- liczba uczestników grupy wsparcia dla osób współuzależnionych oraz doznających przemocy w rodzinie,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego przy GOPS,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach Punktu Konsultacyjnego GKRPA,
- liczba osób objętych oddziaływaniem Zespołu Interdyscyplinarnego.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia,
- poprawy stanu zdrowia mieszkańców,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych problemem przemocy w rodzinie,
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny 5.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Rozpoznanie i stałe monitorowanie stanu bezpieczeństwa w gminie
3. Rozbudowa monitoringu obiektów użyteczności publicznej i miejsc o szczególnie wysokim stopniu zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego.
4. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
5. Podejmowanie przez jednostki gminy i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym, Policją, Prokuraturą Rejonową, Sądem Rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
6. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
7. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont i modernizację dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2022.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- liczba dzieci i młodzieży dowożonych do szkół,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie przestępczości i jej skutków,
- zwiększenia bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 6.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wyzwalanie aktywności obywatelskiej.
3. Wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.

1. Doksztalcanie kadry pomocy społecznej poprzez udział w szkoleniach, kursach i specjalizacjach.
2. Utrzymanie stanu zatrudnienia pracowników socjalnych zgodnie z obowiązującymi przepisami.
3. Sukcesywne zwiększenie liczby pracowników GOPS-u wykonujących usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne psychiatryczne usługi opiekuńcze.
4. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
5. Zachęcanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.
6. Inicjowanie w gminie działalności nowych organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej oraz podmiotów ekonomii społecznej.
7. Organizowanie szkoleń, warsztatów i spotkań informacyjnych na temat tworzenia i funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz podmiotów ekonomii społecznej.
8. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym, podmiotami ekonomii społecznej oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (także o zasięgu ponadgminnym).
9. Wspieranie organizacyjne, doradcze, prawne i lokalowe organizacji pozarządowych oraz podmiotów ekonomii społecznej, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.
10. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2014-2022.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba pracowników socjalnych,
- liczba pracowników GOPS wykonujących usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze,
- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba nowo powstałych jednostek pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba przedsięwzięć informujących o zasadach tworzenia i funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych oraz podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba wspólnych przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba wolontariuszy..

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,
- zwiększenia jakości świadczonych usług,

- zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych,
- zróżnicowania form i zwiększenia efektywności współpracy z sektorem pozarządowym.

Tabela 42. Ramy finansowe strategii w latach 2014-2022

szacunkowa wielkość wydatków (w tys. zł) w latach:								
2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
5.880	6.056	6.238	6.425	6.617	6.816	7.020	7.230	7.400

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wręczyca Wielka na lata 2014-2022 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Wręczyca Wielkiej. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem wójta, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem wójta.

Zespół oceniający strategię będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, a następnie przygotuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie przekaze wójtowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wręczyca Wielka będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez radę i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii.

3.1. PROGRAMY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wręczyca Wielka na lata 2014-2022 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Wręczyca Wielka,
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Wręczyca Wielka,
- Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego,
- Wieloletni Program Współpracy Gminy Wręczyca Wielka z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wręczyca Wielka na lata 2014-2022 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

Formularz konsultacji projektu uchwały w sprawie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wręczyca Wielka na lata 2014 – 2022

1. Informacje o zgłaszającym uwagi

Imię i nazwisko/ adres	
Nazwa organizacji/ adres	

2. Zgłaszane uwagi, postulaty, propozycje do projektu uchwały w sprawie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wręczyca Wielka na lata 2014 – 2022

Lp.	Część dokumentu (strona), do której odnosi się propozycja zmiany	Treść uwagi i propozycja zmiany	Uzasadnienie
1			
2			
3			

Wypełniony formularz można przekazać :

- 1) korespondencyjnie na adres: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wręcycy Wielkiej : ul. Sienkiewicza 1, 42-130 Wręczyca Wielka
- 2) faksem na numer: 34 319 24 66
- 3) drogą elektroniczną na adres: ug@wreczyca-wielka.pl